



Jeruzsálem. — A Diskin árvaház átíratot kapott a kerületi komisszariatustól, amelyben arra kéri az árvaház vezetőjét, hogy szeptember 1-ére 40 szobát írtessen ki, mert katonai erők akarják ott koncentrálni. — A telavivi zsidóság körében nagy a születések csökkenése. A múlt évhez viszonyítva, 10-15%-al kevesebb a születések száma. — Az elektrikus kábelek előállításával foglalkozó társaság igazgatósága elfogadta a legutóbbi mérleg eredményeit. A gyár bevételei teljesen befizorodtak, 1936 szeptember közepé óta működik a gyár, 25.000 font alapítke teljesen be lett fizetve. — Nemrég kezdtek hozzá a Petah Tikva és Kfar Svrkin közötti ut elkészítéséhez. A hidakat a kormány építi. A három és fél kilométer hosszú út építésénél 200 munkást vezettek. — A Daily Herald londoni lap jelentése szerint az arabok betek óta titkos fegyverraktarakat létesítenek. A főmftú napokkal együtt 12.000 fontot becsülték a célra rendelkezésre. — Naponta fordulnak elő újabb támadások főleg arab tisztviselők ellen. Iman Ragnes jaffai ügyvéd ellen is vezettek támadást, házában négy emberrel együtt megölték, sőt a bíróság ítéletét elutasította. — A palesztinai héber sajtó tiltakozik az ellen, hogy a királyi bizottság alternatív előterjesztését komolyan tárgyalják, mert még ezek után sincs joga az angoloknak a mandátumot megszüntetni és más célokra követni.

Kaupus. — A litvániai legfőbb bíróság elvékonyította, hogy panaszlatokat a jövőben jüdisz ügyekben is alá lehet írni. Eddig nem lehetett ezt tenni és aki nem bírta a litván nyelvet, annak eskü-t kellett hitet tolmács előtt kellett megtenni vallomását, ami nagyon nehézkessé tette zsidók számára az igazságszolgáltatást útját.

Koppenhága. — A skandináv országok zsidó ifjúsági szervezetei, amelyek Dánia, Svédország, Norvégia és Finnország zsidó ifjúságát foglalja magába, gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy világszerte fogják létesíteni a zsidó ifjúsági szövetséget.

Páris. — Moutet francia gyarmatügyi miniszter az „Union Marocaine” lapban újból kijelentette egy interjúval kapcsolatosan, hogy Madagaszkár nem alkalmas tömeges zsidó településre, mert a fehér faj nehezen tudja megszokni a trópusi klímát. Különben sem tudja Franciaország a zsidókérdést megoldani gyarmatai útján. Egyes telepések elhelyezkedését azonban szívesen látja a francia kormány, főleg Új Kaledóniában és Madagaszkár szigetén, de ennek előfeltétele, hogy a nagy amerikai jótékonyági intézmények finanszírozzák a tervet.

Róma. — Mint a bari-olasz rádióadás is jelezte, az olasz kizárólagos zsidó jogait a genfi mandátumbizottsági ülésen. Olaszország álláspontja még nem volt tisztán kivethető, hogy a felhasználási terv mellett vagy ellen irányul Mussolini politikája.

Johannsburg. — A londoni „Morning Post” szerint az utóbbi időben rendkívül sok antiszemita propaganda anyag érkezett Délafrikába. Valamennyi német hajó, amely kikötött, hozott hasonló anyagot magával. Úgy indult ki a machináció, hogy német nevű zsidók kaptak a brounárkából, amelyeket a hatóságok rendelkezésére bocsátottak.

Berlin. — A német belügyminiszter új zsidó-ellenes törvényeket készít elő, amelyet a szeptemberi nürnbergi pártnapon fognak elfogadni. A törvény többek között külön zsidó utulevelekről is gondoskodik, amelyek mások lesznek, mint a normális német utulevek. Ha ezután egy zsidó külföldre akar majd utazni, vagy ki akar vándorolni, akkor különleges kérésnek kell majd előterjeszzen, hogy megkaphassa utulevét.

Varsó. — A lengyel fővárosi vendéglősei kérvényt adtak be a pénzügyminiszterhez, amelyben azt kéri, hogy a város centrumában ne adjanak zsidóknak vendéglőipari folytatásához szükséges engedélyt.

München. — A felsőbüjországi NSDAP-a propaganda miniszteriummal együttesen a Deutschen Museum-ban Münchenben ez év őszén politikai kiállítást rendez, amelynek címe: „Az örök zsidó” lesz.

Páris. — A francia fővárosban élő jüdisz írók kiadványaitat létesítettek, amely kiadja J. Spann palesztinai tárgyi regényét, K. Benck riportáregényét, Aron Beckermannnak egy Anatól. France biográfiáját, Aron Beckermannnak a franciaországi zsidó munkásság helyzetéről egy tanulmányát.

— „Ki most vesz, jól vesz” Deutsch Posztóáruház idején előtti olcsó elárulását, mert árait még az eddigi olcsó áraknál is olcsóbbra szabta. Resolvállasson szöveget magánál!

GYÖNGYSZEMEK

A KERESZT

A Bál-Sém új kocsiát fogadott fel, egy orosz legényt. Mikor először kikocsizták, a szeker elhalt a hidon a régi kőkereszt mellett, mely ott állott a folyóparison. A Bál-Sém élesen figyelte a kocsiát, de a a kereszt alatt elfordította az arcát és nem emelte meg a süvegét.

— Fordulj vissza — parancsolta a Bál-Sém.

— Otthon nagy meglepetést kellett, hogy a Bál-Sém ilyen gyorsan hazaképzelt. Tanítóanyagai kérdésére a mester csak annyit felelt: — Azért fordultam vissza, mert a kocsi nem oetett keresztet.

Azután lassan hozzátette: — Nem bízom egy olyan emberben, aki nem becsüli meg a saját állását.

Két nappal később zsanádok jelentek meg a községben és a kocsiat kereszték. Kiderült róla, hogy régóta keresztet rablójuk volt.

EZUST A VITRINBEN

A Bál-Sém kisfiadól meglátogatott egy rabbit Meziub mellett. A rabbi gazdag ember volt és ebédjében hatalmas oitrin állott, gyönyörű üvegsekreny, telve ezüst edényekkel. A Bál-Sém kisfia ámbula bámulni a kincsek előtt.

— Fiam — mondta a Bál-Sém — ugye ityárad a rabbit és téj neked hogy az apának nincs ennyi ezüstje? De tudd meg, édes fiam, jobb hogyha halott ezüstöt oesz erte és kiteszi az üvegsekrenybe, hogy az ott modulalatlann csillogjon és ne tegyen jót semmitvel.

AKIK MINKET BANTANAK

Egyszer legbizalmasabb hírei panaszkodtak a Bál-Sém előtt, hogy a bródy-i rabbi adott ki ellene és megbélyegezte az egész chaszidus mozgalmat. Kérték a Bál-Sémet, feleljen melőbb és minél erélyesebben ellenségének.

— Akik minket bántanak — felelte a Bál-Sém — azok szent meggyőződésből teszik. Sőt nekik örömet okoznak, ha minket üldöznek. A chaszidus tanana pedig azt tanítja, hogy senki sem szabad megfosztani örömetől. En nem felelek nekik.

VIRRASZT AZ ISTEN

A Bál-Sémnek az volt a szokása, hogy lefekvés előtt minden fillér pénzét kiosztotta a szegények közt, úgy, hogy éjszákára sohasem volt egy garasa sem a kezében.

Egyszer a felesége így szólt hozzá: — Holnap reggel kenyeret kell sültöm. De nincs egy fillér sem itthon, hogy lisztet vegyünk. Honnan oesszük holnap reggel a kenyeret gyermekeinknek?

A Bál-Sém pedig mosolygóra így felelt: — Nyugodtan felethetünk kedvesem. Föltöltünk piraszt az Isten. A Mindenható oébrón van és ő tudja ebben az órában, hogy nekünk holnap reggel a gyermekeinknek kenyeret kell adniuk. Mi pedig nyugodtan alomra térhetünk.

JOMKIPPUR

Egy Jomkippur este, a neila után a Bál-Sém befogatott kocsiába és kedvenc tanítványával, a kossoni Rabbi Nachmannal gyors iramban elhajlatott. Az út szelén egy kocsa állt, ott megállította lovaát, leszállt és gyors léptekkel bezörgögette az ajtón. Egy földrekuportodt embert talált az ioóban: a kocsmáros, akinek odalépett és hársány szóval megszólította.

— Mi történt veled ezen a Jomkippuron? — kérdezte tőle.

— A kocsmáros felbotelte a fejt.

— Nagy bünt kötettem el, rabbi — mondta — Bünt, a legszenlebb napon. És azt hiszem, hogy a sátán üszekeltetve oelem és ez okozta az én szerencsétlenségemet.

— Beszélj fiam — mondta a Bál-Sém.

— És a kocsmáros sirva nyögdecselni kezdett: — Tegnapi este, Kolnidre előtt a feleségemet és gyermekeimet korán beküldtem a városba. En magam egy kisse visszamaradtam, hogy bezáram a puszét. Úgy hogy megfogartam a kulcsot a zárba és fel akartam menni a lépcsőre, hogy én is ellinduljak a templomba: a földesurunk egy küldőnce jelent meg és sürögésen bort kért tőlem. En kiszolgáltam, de ugyanabban a pillanatban két új oeső kopogott az ajtón. Még nappal volt és azt hittem, nyugodtan maradhatok még pár pillanatig, de oeddéltes mozdonom egyik kocssoft a másik után érkezett és mire ointóztam őket, láttam, hogy lenpuszták a nap és beköszönt a Jomkippur előestje. Meglértam és megszegenylenbe mentem be a szobámba és előkerestem egy imakönyvet, hogy otthon imádkozhassam, távol szerelteleimtől. De a sátán jüszöft velem megint. Egy imakönyv sem volt a házban, a családom mind magánál oltte a városba. És ekkor oészteletem a kezem és így kiáltottam fel: Mindenható Isten! nézd milyen szomorú az én szívem, hogy nem imádkozhatom a te gyűlékezetedben a mai szent eszén. Még egy imakönyvem sincs.

Es én nem tudok betéve egyetlen egy imát sem és azórt Mindenható Isten arra kérlek, enged meg nekem, hogy én csak a betűket mondjam el. En elmondok előtted ima helyett minden egyetlen heber betűt. De Te Mindenható, te csinálj egyetbe a betűből mondatokat és a mondatokból imákat... Azután a kocsmáros halkán hozzátette: — Ezt a bünt kötettem el tegnap Kolnidre estején.

A Bál-Sém pedig mosolygóra így szólt: — Fiam, te nem oékezted. Már hosszú ovek óta nem oült a mindenható ugy egy imának, mint annak, amit te küldél hozzá Jomkippur éjszákáján.

KÉT SZÓKE PAJFONAT

Jomkippur előtt éjszákán rabbi Léoi Jicchof, a berdicesoi szent, magában baranzott a község utcáin. Egyszer csak egy halvány aranyszínű derengést pill látni, mint valami részeg glóriát egy kis kunyhó fölött. Egy fiatal asszony állt ott a szobában egyedül és áhítatosan imádkozott. Ránézett a mesterre, két jól ismert és mélyen elpirult. A rabbi pedig így szólította meg: — Ne félj leányom, gyönyörű aranykoronát látok a fejed fölött csillogni. Ne reszkess, mert úgy érzem, hogy nincs miérről félned. Kérlek, mondd el nekem a te életed titkát.

— És a fiatal asszony ekkor ezeket mesélte el: — Tizenhét éves voltam, mikor apám el és anyámat gyilkos kezek opusztították. Négy kis testvéremmel kellett gonodolnodnom és a majorság mely nekünk kenyeret adott, oly keveset jövedelmezett, hogy kenyetlen voltam bemenni a földesurhoz és megkérni, engedjen nekünk a bérletből. A földesur, a fiatal gróf maga fogadott és amikor rám nézett, tüzes oágyat láttam a szemében és had lobogást. Olyan szavakat mondott nekem, melyek arcomba kergettek és oézt, hozzám akart érní, de én elöklöttem őt magamtól. Mikor már az ajtóban voltam, visszahozott és azt mondta: — Elengedem neked a bérösszeget, de egy feltételel nan. Engedd meg, hogy megocskoljam azt a szép szöke hajadat...

— Ki akartam tépni magamat a kezéből, de már nem lehetett. Megokoltam a hajamat és én szígyentől kábula szellem haza. Almatlan, keseres éjszaka könelkezett, átkoztam szépségemet, mely ilyen szégyenbe hozott és haragomban oltt kerestem elő és levágtam a két szöke hajfonatomat. Aztán másnap testvéreimmel együtt othagyttam a majorságot és a városba költöztünk. Nagyüzemen, keseres nélküszések közt neveltem a kiscenyéket, aztán én is férjhezmentem. De ja, három héttel esküdtöm után férjem meghalt. En azt hiszem, az én bünöm okozta halálát. Azóta itt élek csöndben és visszaonultam és imádkozom minden éjszaka, hogy a Mindenható bocsássa meg büntömet.

A rabbi bólintott.

— Ertelek leányom — mondta. — És az a két hajfonat? — Itt oözöm őket — mondta a fiatalasszony és egy kis ládikát adott át a rabbinak.

Jomkippur esteje könelkezett el. A berdicesoi gyűlékezlet mely áhítatlan állott a szent éjszákán és a rabbi Léoi Jicchof egyszerre így kiáltott fel, egy kis faládát emelve az ég felé: — Mindenható Isten! Egy leányod zokog mag feléd, hogy bocsásd meg a büntét, melyet még gondolatban sem kövöllet el. Itt nan az ő legszebb ókszere, melyet ő maga dobozt el, hogy bocsássonat nyergjen Tóled, Lásd, Fülág Ura. Ilyenek a Te népednek, Izraelnek büntei.

— És a chaszidusok azt mesélik, hogy ezeknél a szavaknál nagy zás támadt, a felhák között pillámszár szakította át a sötét égboltot és a sátán, aki ott kuporgott Isten trónjánál, hogy benádolje Izraelt, megszegenylenen futott el. Az angyalok és a szerafok océsálatos diadaléneket kezdték... Odalépt a berdicesoi templomban pedig megkezdődött a kolnidre.

תורה ודעה מובה

Boldog újvelet kíván

rokonainak, jóbarátainak és ismerőseinek:

Sonnenschein Eliás ker. rabbi Pancota, Gabel Sándor, az oradeai orth. hitköz-ség főjegyzője.

Rosenfeld Ede szobafestő és neje, Sibiu, Juszt Móse, a Brith Hanoar Hamizrachi elnöke,

Kautheil Ernő, Timișoara.

Mendelsohn Mózes, Huedin, Gottlieb Hermann, Oradea.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNNEK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az egész világ sátorban él...

Valamikor, nem is olyan nagyon régen mindég azt írtuk és hirdettük, hogy a sátrak ünnepe kizárólagosan zsidó ünnep. Egyetlen népe nincs a világnak, amely annyira érezze az idegenlenség szimbolusát, mint épen mi, zsidók. Ma már azok is tudják, akik palotákban laknak, meg azok is, akik nagy vagyonok felett trónolnak, hogy a zsidó számára a világ bármelyik sarkában minden csak a sátor labilitásával bír. Jön egy politikai fuvalom, jöhet ellenséges agitáció: és odavan a látszólagos biztonság, előkerülhet újra nagyapánk, vagy apánk görbe vándorbolja és mehoztunk új sátrat keresni. Mi, zsidók, a XX. század moderna nomádjai vagyunk, de nem saját jószántunkból, hanem embertársaink rosszvoltából. Valóslant állít az az ellenségünk, aki azt hirdeti, hogy mi nyugtalan vértű nép volnánk. Talán senki sem becsüli úgy meg a nyugodt otthon szépségét és kényelmét, mint mi zsidók, akik 2000 év óta folyton csak vándorolunk. De mit tegyünk, ha egyszerre embermílők támadnak szegény ezrekre és mint az emberi indulatok alvilágának oészabadult urifíri, rohannak reánk és üvöltik jólsmert szökeimaikat.

Amit eddig elmondottunk, az aktuális már évszázadok óta. Nem mondunk vele újat, legfeljebb most jobban érezzük, mint történelmünk folyamán valaha. A nyolc napra felállított sátor: zsidó létünk örök szimbolumából ma a valóság színterére lépett és mehoznak — sajnos — nyolc nap lesz nekünk a kóház s az év többi része, a sátor.

Csak egy lehet vígaszunk. Hogy nem csupán mi szenvedünk most, hanem az egész emberiség. Az idők végtelenjére számított épületek emberi alkotások és egy-kettőre kiderül, hogy minden csak „sátor” erejével és szilárdságával bír. Az egész emberiség a „sátor” ellen harcol. Pesszimista írök már megírták, hogy ha az emberek megkezdik újra pusztítani egymást, ekkor Európa legnagyobb fővárosai helyén nomád népek sátrai fognak kerülni, mert a mérgezőgázok, tankok és repülőgépek századában a pusztítás ördögének megszólottjai lettek az emberek és amit évezredek fáradsáos munkája teremtet, most a romboló ösztönök martalékává válik. S hogy nem „merész jóslatok” ezek, azt mindenki láthatja abból, hogy az új háboru nem lesz, hanem már meg is indult. Sába királyoénének állítólagos utódái a fekete afrikai földön már érezték ennek fuvalátát. De az ezeréves mór eredetű, zsidó — évszázadok előtti kultúrával átitált városok is, bombák áldozatai lesz. És a favelkelet misztikus szépségű, de átlátszó európai kultúrúj világvárosai is hiátlóság rommalomok lesznek. Ez már nem a leendő háboru, ez már maga a háboru!

Mit érnek hát a büszke bulvárok hatalmas betonkonstrukciói, mit érnek a laboratóriumok csodái, mit minden kultúra és civilizáció, amikor nincs többé nyugta az embereinknek. Nem csupán mi zsidók érezzük ezt, hanem minden embertársunk. Termé-

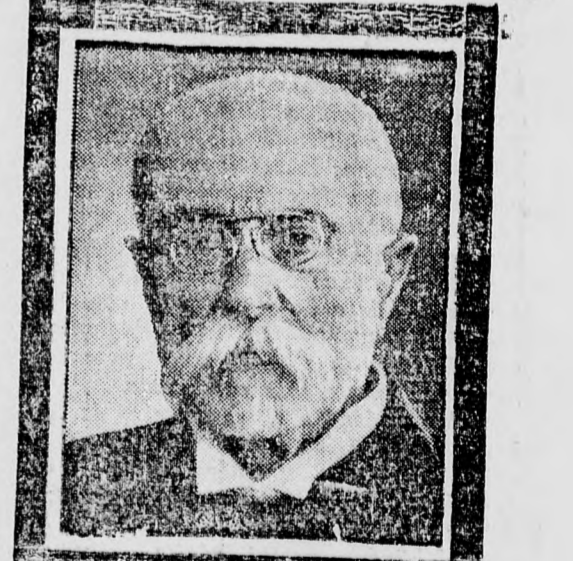
ből véres-komoly valóság lesz az össz-emberiség számára is. Azt hittük a legutóbbi évtizedekben, hogy az emberiség is, meg mi is, csak emlékeztetőnek építgetjük összelejt szép ünnepeinket a sással fedett sátrort. Most kínosan felhőrdülünk, mert maoholnap a betonház lesz a mi „idejelenes” és örök lesz a betonfedezék és a bombabiztos földalatti rejtékhely. Utána pedig jöhet majd a nomádok sátra és a nyugati civilizáció véle-ges összeomlása. Nem lehet és nem szabad pesszimistáknak lenniünk, különösen nem ünnepeinkén, ezért „szilárd” meggyőződéssel, hitte-hisszük, és valljuk, hogy a szükkothi túlélt majd mindézt és akkor is fennen hirdeti majd az örök zsidó fennmaradást, amikor Berlia kérenstetegenek átkos helyén farkasok fognak üvöltöni és a teutonok ócsó népe valódi nomád sátrakban fog lakni. Akkorra felépül majd a mi igaz-sátrunk, Cion és lesz zsidó népünknek egy töredéke, amely a biztonság érzetével lakhat majd a saját földjén.

De addig? Csak fájdalommal gondolunk arra, hogy nem vígasz számunkra az, hogy lassankint a mi szimbolumaunkból: a sátor-

A huszadik század egyik legkiválóbb államférfia

Masaryk Tamás meghalt

Az egész világ zsidósága gyászolja a kiváló humanistát, a zsidóság felejtethetlen nagy barátját



nagy államférfiat, hanem a csehszlovákiai zsidóság is és vele együtt az egész világ zsidósága. Most, amikor csaknem az egész világon üldözik a zsidóságot, most, amikor üldözött vadként érzi magát a zsidó az eu-ropeai országokban, nagy élmény, hogy a csehszlovákiai zsidóság is és vele együtt az egész világ zsidósága. Most, amikor csaknem az egész világon üldözik a zsidóságot, most, amikor üldözött vadként érzi magát a zsidó az eu-ropeai országokban, nagy élmény, hogy a csehszlovákiai zsidóság is és vele együtt az egész világ zsidósága. Most, amikor csaknem az egész világon üldözik a zsidóságot, most, amikor üldözött vadként érzi magát a zsidó az eu-ropeai országokban, nagy élmény, hogy a csehszlovákiai zsidóság is és vele együtt az egész világ zsidósága.

telen nagy bizakodással, amellyel viseltetett az emberi haladással kapcsolatosan. Masaryk Tamás halála mélységes gyászt jelent a világ haladottabb szellemű és a demokráciában bizó és annak jövőjéért aggódó közvéleményében, de gyászt jelent elsősorban nekünk zsidóknak, nagy és mélységes gyászt, mert megnyugtató volt érezni és tudni, hogy el köztünk egy férfi, aki a legmagasabb polcon is, ahova ember eljuthat, megmaradt annak, aki egyszerű tanárember korában volt.

Legyen a nagy államférfi emléke örökéldő és saját népének, a világ demokráta közvéleményének gyászában első helyet kér a tizenhatmilliónyi világzsidóság is, aki egy rendkívül nagy barátját veszítette el Masaryk Tamás elnöknél, századunk egyik legkiválóbb államférfijában.

ELETE

Masaryk elnök 1850-ben született a morvaországi Gding városában, ahol egyszerű szülők gyermekeként élte le gyermekéveit. Már kisiskorában is kiadó észbeli tehetségről tett tanúságot, s 1878-ban egyetemi tanár lett a bécsi egyetemen, ahol filozófiát adott elő. 1882-ben pedig az újonnan létesített prágai egyetem tanára lett. Akkor lépett fel először a zsidó nép érdekében a polnai Hilsner-per kapcsán, amikor a legélesebben ki kellett a vérvád meséje ellen és neki volt köszönhető, hogy a közvélemény előtt rehabilitálták a zsidóságot. Számos könyvet és broszurát írt és óva intette az emberiséget, hogy ne higgyen a lehetetlen vérvád mesékben és gyűlölettel fordul el az antiszemita izgatott, akiknek munkáját a legélesebben ellátta s kutmérgezésnek minősítette. Ezzel ismertté tette nevét a világ zsidó közvéleménye előtt is. Amikor a világháború idején Amerikát járta, hogy a csehszlovák önállóság érdekében agítáljon, akkor a polnai perre való emlékezők kapcsán rendkívül népszerű volt az Egyesült Államok zsidósága körében is. A vezető zsidó körökkel — különösen cionistákkal — állandó kapcsolatot tartott fenn s 1918 végén nyíltan hangzott, hogy nagyon szimpatizál a cionista törekvésekkel.

Tizennyolc évig volt a köztársaság elnöke és ez időszak a csehszlovákiai zsidóság-nak nyugodt és boldog korszaka volt. Dr. Benes, a jelenlegi elnök, nemcsak leghibe és legodaadóbb barátja volt az elhunyt nagy férfinak, hanem szellemének igazi letétele-ményese.

Körülbelül három héttel ezelőtt érkezett az első hír betegségéről. A lányi kastélyban nagy harcot vívott a halállal a hiváló férfi. De a nyolcvannyolc esztendő szervezete nem bír megbirkózni a kórral. Előbb még úgy látszott, hogy tud segíteni rajta az orvostudomány, de később tudgyulladással komplikálódott és a magas lázzal nem tudott megbirkózni a fáradt szervezet. Erev Jomhippurra virradó éjszaka három órákor kihellette nemes lelkét a nagy férfi. A halál percében ott volt családja és Benes elnök is, valamint a cseh kormány tagjai. Ejjel három órákor követhetett be a halál, amelyet megrendülten fogadott az egész köztársaság lakossága. Már a halált követő első órákban érkeztek részvétéliratok a világ minden részéről. Lapunk zártáig még nem érkezett hír, hogy mikor lesz a temetés.

A zsidóság örökké tisztelni és becsülni fogja emlékét és szívbe zártá annak a Masaryknak emlékét, aki nem szünt meg soha harcolni az emberiség emelkedett szelleméért és jobb jövőjéért. S ha valaki ösztönén szívvel küzd — amint ő tette — úgy akkor természetesen áldás fakad munkája nyomán arra a zsidóságra is, amelyet mindenfelé üldöznek, csak ott élnek nyugodtan és boldogan, ahol olyan férfiak állanak a nép élén, mint amilyen a nagy széri és hiváló Masaryk Tamás volt, aki egyike volt — kétségtelenül azoknak, — akiket a zsidóság a chasidé timaszv hoajlom-nak nevez.

Roosevelt amerikai elnök, Lehman kormányzó, Herz és Baeck főrabbi újévi üdvözlétei a világ zsidóságához

Washington. — Az Egyesült Államok elnöke: Franklin D. Roosevelt, aki rendkívül megértéssel viseltetik minden zsidó ügy iránt, mint minden esztendőben, úgy ez évben is, a Roshason alkalmából a következő üzenetet küldte a zsidóságnak: „A Roshason



Franklin D. Roosevelt, az U.S.A. elnöke

sono jelentőségének tudatában, ama komoly reményeknek adok kifejezést, hogy legyen az elkövetkező esztendő a növekvő prosperitásnak éve és hozzon szerencsét úgy a zsidó, mint a többi polgártársunknak.”

Lehman Herbert, aki a tizenötmillió New-York állam zsidó kormányzója, a következőket nyilatkozta a zsidóság számára: — Mi, amerikai zsidók ott vagyunk a legmélyebb hálára kötelezve, hogy ennek az országnak áldásaiban részesülünk és hogy ennek az államnak polgárai lehettünk. Olyan



Lehman Herbert, New-York állam zsidó kormányzója országban, amely vallási és politikai egyenjogúságot biztosít számunkra. Régi tradicionális szellemünkben jósorsunkat olyan adománynak kell tekintenünk, amelyet itt lakó testvéreink magukénak mondhatnak. Viszont a mi szerencsétlen testvéreinknek, akik más országban élnek, nagy szükség van a mi támogatásunkra és bátorításunkra. Ők, szerencsétlenek el vannak nyomva, fanatizmussal, gyűlölettel és intoleranciával, amely olyan nagymérvű, amilyenre még soha példa nem volt. Ez a szerencsétlenség a mi hűségűs népünket a legmélyebb nyomorba és kétségbeesésbe taszította. Ezért van segítségünkre oly mérvben szükségünk, amilyenre még sohasem volt. Az a különlegesen

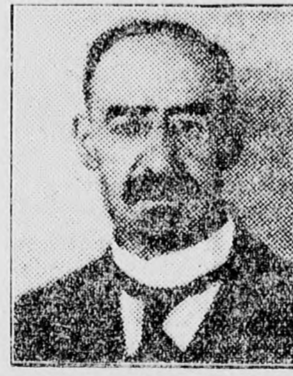
kedvező helyzet, amelyben mi vagyunk, arra kötelez bennünket, hogy segítsünk minden erőnkkel azokon, akiknek nem jutott oly boldog sors osztályrészt, mint a szabad Amerika zsidó polgárainak.”

London. — Dr. J. H. Herz, a brit birodalom grand-rabbija a következőket írta az újév alkalmából: „Israel fiainak és leányainak ma nagyobb szüksége van rá, mint valaha, hogy vigyázzanak a sófár hangjaira. Ezer év óta nem kérdezték meg a zsidóságot olyan életbevágóan fontos kérdésben, mint az elkövetkezőkben fogják. Bár csak megáldaná ismét az Örökkévaló vezetőinket azal, hogy a leghelyesebb utat válasszák, hogy a születendő generációk majdan áldólag emlékezzenek meg rólunk. Csak az Örökkévalóban való szilárd hit biztosítja számunkra azt, hogy ellentálljunk a gyűlölet nyomásának. A föld nagy része a türelmetlen nacionalista gég binárijában vergődik és a fajj türelmetlenségét emeli legfőbb emberi főnek. Bárha visszavonulna már medrébe a



Dr. J. H. Herz, a brit birodalom grand-rabbija gyűlölet tomboló hulláma és felvirradna az igazságosság napja, hogy a föltételek minden egyes emberének békét árasztana.”

Dr. Leo Baeck berlini főrabbi, a zsidók birodalmi képviselője, roshasoni üdvözléte: Nekünk zsidóknak több szükségünk van az újévi ünnepre és annak biztonságára, mint a többi embernek. Nem is tudnánk másképpen élni, ha nem remélnék, hogy az Ur-barázdákat von és beléjük új magot vet, hogy kiterjedjék valami új, így éljük túl sorsukat s ez a kívánsága minden egyes



Dr. Leo Baeck, berlini főrabbi, világon élő zsidónak, meg az is, hogy valamennyien megérjük az elkövetkező új esztendőt.

Tekintse meg az Oradeai Kereskedelmi Csarnok nagy őszi kiállítását és vásárát Október 7-től 18-ig 50%-os vasuti kedvezmény az ország összes vasútvonalain. Ingyen tombola!

WASSERSTROM SÁNDOR franciaországi riporter sorozata

A kelet-európai zsidókönnyek óceánjától - a francia tengerpart boldogság-szigetéig...

— A „Néptünk” eredeti riportja

Deauville-Trouville. — Itt ülök a zugó Óceán partján, a világ egyik legegységesebb furdőhelyén. Deauville. Ugy hangzik, mint egy álom. Sajnos, nem vagyok romantikus természet és amikor a zsidó nyomor heveit járta hosszú éveken át, soha nem álmodoztam a francia tengerparti álmopaloták dözsölő világáról. De amikor itt nézem ezt az életigenlő, boldogan, gondtalanul élvező mondainvilágot, gondolataim mégis odaszállnak a kelet-európai embermilliók közé, akiknek nem kell deauville-i kaszinó, nem kell „plage”, nem kell csillogó naplemente, vagy párisi modell-ruba, hanem egyszerű és kizárólag nyugalom kellene. Egy csendes műhely, egy rendes kis üzlet, amelynek hátsó részében van lakás, ahol a gyermekeket nevelhetik, ahol imádkozhat és lelheti kispolgári életét. Ott nem álmognak az Atlanti-Oceán partjáról. Ott nem álmognak a normandiai boldogságról, hanem elég volna nekik, ha nem fenyegetné őket a pogrom-veszély, ha nem uszitanának ellenük. Hol van innen a Porunca Vremii? Hol van innen a breszt-litovszki véres éjszaka? Minden távolinak látszik és valószínűtlennek. Egy boldog, szabad ország gondtalanjai hullámzanak itt fel- s alá, akik nem is tudják, hogy milyen komor ege van a kelet-európai zsidóságnak. Mit tudja az amerikai milliószám zsidó asszony, aki itt pártatlan luxusban él, hogy egykor nagymamája, hogy imádkozott a pénztekesti gyertya fölött, selymekendővel fején és végtelen nyugalommal szívében...

EL PÁRISBÓL...

Először rövid időt tölthettem a Fény Városában. Egyik rokonom elvitt autójára a tengerpartra. Pihenni a kongresszusi fáradságot, amit valóban nem is lehet a zugó nagyvárosban, hanem inkább a tengerparton. Engedtem unszólásának és végigrohogtam több mint 200 kilométert a termékeny Normandia földjén, a gyönyörűen aszfaltozott országúton. Kétoldalt virágozó földek, csinos, különleges régi stílusban épült házak a jólét és boldogság jelei. Városok, évszázados épületekkel, mindegyik egy-egy történelmi emléket rejt magába. A népfiront Franciaországban nem látni sehol esondórt. Rendőr is csak a közönség rendelkezésére áll a legnagyobb udvariassággal. Mindenki szabad, nincs az a nyomasztó érzés, amelyet a fascista országokban ta-



LEON BLUM

pasztalunk. Nem kell jelentkeznünk, igazolás nincs, nincsenek passzusok és ellenpasszusok, pecsétek és formulák, amelyek a mi életünket determinálják Európa keletén és közepén. Leon Blum francia miniszterelnök-helyettes ma népszerűbb, mint valaha. Mióta nem áll a „kirakatkabán”, azóta a milliók még jobban szeretik. Tudják róla, hogy neki köszönhetik az életszínvonal emelkedését, a teljes prosperitást. A Népfiront kormányva nagyon népszerű és ezt nem kell katonasággal „beléverni” a bönbege-

Ritkán is láthatók a katonák, dacára annak, hogy a világ egyik leghatalmasabb és legjobban felszerelt hadsergével rendelkezik ez a legelső nyugati állama a vén Európának.

AHOGY A KÖZÉPKORBAN VOLT ÉS MOST VAN.

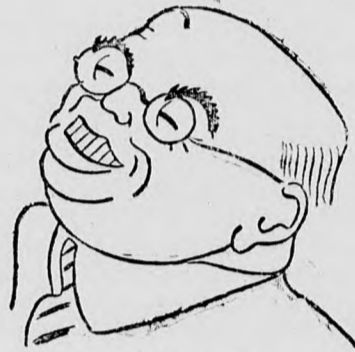
Amikor itt a tengerparton szemlélem ezt a nagy lüktető életet, eszembe jut egy régi középkori kis esemény, amely épen éles kontrasztjánál fogva, — ideillik. Azt olvastam valahol, hogy amikor Spanyolországban elűnt férjét ment keresni a frankok földje felé. De nem tudott másképpen kijutni, minthogy egy közös utlevelet kapott egy ismeretlen zsidótól. Amikor a határa érte, az öröknek felült, hogy a „háztársak” nem is néznek egymásra. (Akkor ez azt jelentette, hogy nem házások, most ez a bizonyított arra, hogy azok.) A határőr kijelentette, hogy gyanúsak és csak akkor engedti tovább őket, ha megcsókolják egymást. Különböztört jár csalásukért. És a középkori férfi és nő — a börtönt választották inkább, minthogy egymást megcsókolják, mivel nem voltak férj és feleség. Erre most, a tengerpartnak eme Sodomájában ugy észlelem, hogy ez az asszony nem erőfeszít tartott... Megálltak a középknornál... és nem jutott tovább. Ebben a korban — nem a börtönt választották volna, hanem Deauville-t...

Alig néhány kilométernyire folyik itt a tengerbe a Szajna, nem messzi van innen Le Havre kikötő és az óceáni szelek, távoli világrészek izenetét hozzák ide az üdülő embertizezreknél. Trouville, a „rég”, Deauville meg az új tengeri furdőhely. A két híres furdőhelyt hid kapcsolja össze. A hid közepéig tart az egyik, utána a másik. De közigazgatásilag nem egyek. Meg nagyvilágosság tekintetében sem. Egyik luxust jelent, a másik superluxust. Mindenfelé az ismert tengerparti kabinok, körülöttük sokszerevny (tizereruvy) furdőző és homokban napkurizó. Elegancia, autósodók, kezdődik Rolls Royss-okkal és végződik hátszobás, virágdíszes nagyszerevnyekkel. Az apály és dagály örökörvénye mutatkozik itt, de ha átvitt értelemben vesszük, akkor a pénzvilágom dagályára gondolhatunk, mert akik idejöttek, azokat a pénz dagályva huzta ide, az „apály”-ban levők (oh kis ardeali és regái zsidó-lakta falvak, Vaacrest, Duedsti, Rombach-utca, Doh-utca, Katona- és Csillagvárosok kis, nyomorúságosan élő zsidók árnyékai) nem látják meg ezt soha-soha...

A KASZINÓBAN.

Leírjam a luxusból ezt a komprimált összehatását. A modern stílusban épült palota minden kényelmet biztosít látogatóink. Több ezer négyzetméter területen fekszik. A falak vakító márványból és tükörfől, amelyek érszeresen verik vissza a sok tízezer gyertyafényű csillárok fényét. Puhá perzsa, halk tónus, elegáns szemérvet. Van benne színházterem, kabaré, játéktérlek, étterem, bárók. Beszéljünk a játéktérlekről. Beléptéidjálj lehet beintni. Az asztalok körül bacarat és rulett. Főleg a leg-házdább játék a bacarat. Egész nagy hitközségeket lehetne örökre szanálni egy-egy téttel. De kik is játszanak? Amerikai milliárdosok, francia nagytőkésék, angol hölgyek, délamerikai kalandorok, kelet-európai snorrerek (aránylag snorrerek itt a mi

gazdagjaink). Egy-egy hülgj kezén annyit ékszer, hogy az a mi nagy „ajser”-jeink egész vagyonát, vagy még többet reprezentál. Azt kérde az olvasó, van-e közöttük zsidó? Nem tudom, örvendve mondjam-e, vagy szomorúan, hogy van. Van bizony, s nem is képzeliük, hogy ezek a mi zsidó gazdagjaink hogy szórják itt a pénzt. Mennyi könnyel lehetne felszárítani egy-egy téttel, amit zsidók veszítenek itt el... Itt mindenki uszik a pénzben és amint itt nézdegelek, sok mindenre gondolok... Nyolc gyermekes családokra, akiket szanálni lehetne... de hagyjuk ezt. A pénz már évezredek óta megkeményítet a szívet és aki ilyen jómóddan él, nem is gondol az élet sokmillió nyomorultjaira. Arra is gondolok, hogy az antiszemitaik hirdetik: a zsidó szolidaritás. Szeretném tudni, hogy a zsidó zsidó „szolidaritás” a deauville-i kaszinó daszadag amerikai zsidó hölgyével, aki majd elröpül a sok ruha-felöltében, csak az ékszerek huzzik le a földre. A hatalmas folyosón sötét néhány hölgyen milliórdos értékeket becsul fel szakértő kísérő... Ott



AGA KHAN

van néhány maharadsa is, meg a híres Agha kán, akit a világ leggazdagabb emberének tartanak. Nagy luxussal parkírozott kertjének közepén áll 25 szobás villája is és mellette nagy személyzetének külön épületben berendezett lakosztályai. Minden este állandó vendége a kaszinó bacarat játékkaszinjójának egy ó. mint felesége. Kincseket és exotikus ruhákat és ékszereket méltán keltenek feltüntet.

EGY ROTSCCHILD BÁRÓ, AKI LOVAKKAL KERESKEDIK

Itt nem is képzeliük el a szevont — ami két hónapig tart összesen — egy-egy Rotshchild nélkül. A pálmát Rotshchild Henry viszi el, akinek gyönyörű villája van Deauvilleben. A főhangsúly a versenyistállón van. Lovakat tenyészt. (A másik bolhákat gyűjti, a harmadik madarakat.) De ezenkívül a „Pizalle” színházat is igazgatja. A lovak körül több sikere van, mert azokért sok pénzt lehet kapni, viszont jó színházat nehezebb kezelni.

De nem csupán futtat, hanem lótenyésztése is van és az angoloknak előszeretettel ad el versenylovakat. Sajnálom, hogy nincsen versenyistállóm, különben elmentem volna hozzá néhány lovat venni. Hiszen ő „lőkupec”, csak Rotshchild módra. A versenylovak istállója beillene erre mifelénk dezsás nagypolgári lakásnak. De drága jószágok is. Milliókat érnek frankban. A báró Deauville-ban napjainak nagyrészt a turfon tölti, miközben idegesen nézegeti látésövön keresztül a zsüri pályából a versenyeket, vagy pedig leszáll onnan és a futtatásról jövő lovainak szütyét vezeteti.

AHOL A „MESÜMED” CITROEN SODRÓDIK ELKERÜLHETLEN VEGZETE FELE...

De nem csupán Rotshchild járják ott, hanem Citroen is ott sétál. Nem a „Citroen-auto”, hanem maga a gyáros is. Nem fut, hanem sétál. Az öreg Citroenről — aki zsidó volt — egész legendák keringenek, hogy mennyit és milyen tettekben járzott. Egy este harmincmillió frankot veszített a kaszi-

A szövetvásárlás titka

Gyakran irigykedve állapítjuk meg, hogy mások milyen jól, olcsón és izlésüknek megfelelően vásároltak. Pedig ha egy kicsit gondolkozunk föllette, könnyen rájövünk, hogy olcsón jó árut, a divatnak megfelelően csak úgy vásárolhatunk, ha szakmabeli legnagyobb cégeket keresünk fel, hol izlésünknek megfelelő áru áll rendelkezésünkre. Az ilyen cé-

gek közvetlenül a gyáraktól nagy tételben vásárolnak és folyton érkező új árukat a nagy forgalom révén olcsón árúsítanak. Hogy családós ne érje, saját érdekében szövetségletet Deutsch Postóáruházában, Oradea, str. Avram Iancu 4. Ardeal legnagyobb postóáruházában szervezte be.

róban. Ott uszott el a zöld asztalnál a legnagyobb francia autógyár részvénysége is. Az egész francia pénzpiac megrendült, amikor ez a hatalmas üzem összcslött. De viszont zsidó célokra is adott (Lengyelzsidó származású volt és mielőtt Citroen lett. — Citroen volt) Róla mesélte Clemenceau, a nagy „tigris”, amikor egy agyonhasznált autóját kicserélte a gyárban, az újért Citroen nem akart pénzt elfogadni, mert azt mondta, hogy aki Franciaországot megmentette, attól nem fogad el pénzt. Clemenceau el is fogadta az új kocsi, de adott tízezer frankot a gyár munkásainak és így nyilatkozott Citroenről:

— Hallottam, hogy a régi kocsimat egy muzseumnak akarja ajándékozni. Érdekes ember ez a Citroen. Zsidó. Nagyon jó zsidó. Mert tudni kell, hogy vannak nagyon jó zsidók is.

A fiatal Citroen azonban csak részben vette át, főleg gvarló tulajdonságait apjának. Deauvillei gyönyörű villáját apjától örökölte, míg hatalmas garázsa ma már zárva van. Legfeljebb csak saját céljaira szolgáló autóját tartja ott. Állandó vendége a baccarat-asztalnak és magunkafajta emberben ellül a vér, amikor a gyakori ezerfontosak játszmáit látja. A fiatal Citroen a „mesimed” végzetserüen sodródik a teljes elmerülés felé...

EGY ZSIDÓ MŰVESZŐ...

A kaszinó színházterme koncertet hirdet. Lys Gauty-t hirdetik a plakátok. Megnézem jómagam is Lys Gautyt. Algiri zsidó leány. Most a párisi világ kedvence. Egy kis dala van: a pontatohajróról. Szünni nem akaró taps követi. Egy algiri zsidó nő, de több francia charme van benne, mint sok henzsülítőben. Az algiri zsidó leány teljesen befutott és

Páris egyik polgármesterének „samesz“-i szerepköre

Ki volt az egyházi, vagyis a „samesz”? Azt láttam, hogy egy hivatalos funkcionárius. Nagy volt a megelégedésem, amikor hallottam, hogy bizony ez az ur kedvtelésből gyakorolja ezt a mesterséget. És még hozzá nem is kis személyiség.

A francia hivatalos zsidó szervek nem állnak legjobban anyagilag. Ezért a consistorium tagjai felosztják egymás között a teendőket. Aki például itt nyaral Monsieur Gerkovitz, aki a Rue des Tournelles párisi templomkörzet elnöke is, vállalta a deauvillei „incassót”. És furcsa volt, de meg kell írjam, — elvégre a satumarei főbíró ur egyhamar nem fog ott imádkozni. — hogy imádkozás után megmondotta azoknak, akik adományozták, hogy hova küldjék a pénzt. Nálunk bizony másképp van. De akik a „lile”-ket kapták, nem voltak hajlandók fizetni — este, vagy másnap, hanem prompt kassza. Így aztán ott rögtön, a templom előtt zsebébe csuszították az ötszáz, vagy két-háromszáz frank-ot, amit

nagy kedvence a párisiaknak. Szerepköre elvégeztével, zsidó hivatalnok férjével szerényen szintén a nézők közé ül. Hja, a zsidó „asszimilálódó” képesség. Utána még egyéb műsorszámok, azt mondják, van közöttük más zsidó művészs is.

A DEAUVILLE-I ZSIDÓ TEMPLOM

Az olvasó ne csodálkozzék, ha az élet forgatagát figyelő zsidóemberben felébred a vágy zsidó millió után. Mert hiszen azt igazán nem lehet és nem szabad „zsidó millió”-nek nevezni, hogy Rothschild báró versenystábot tart és az amerikai milliomos asszony mogorórnagsága briliánsokat aggat magára. Nem volnék szívvel-lélekkel zsidó, ha nem kerestem volna szombatban legalább a zsidó templomot. Mert ez is van Deauville-ben. Nem olyan pazarul szép, mint a karlsbadi, ahol Ziegler főbíró szónoklatot adacsalogatják a világ minden részéből adasregli Kurgastokat. De még a franciaországi Wichi-nek nemrég épült templomával sem veszi fel a versenyt, amelyet szintén a furdövendégek lelki-malaszt utáni vágya kellett életre. A francia tengerparti paradicsomban egyszerű és még kezdetleges berendezésű az imaház, de annál érdekesebb a szereplő személyek egyénisége. Az ima nem sokban különbözött a mi szokásos imáinktól. Szerényen egy hátsó padban húzódtam meg. Csodálkoztam is, amikor észrevettem az „egyházfi”, és a Tóra elé hivat. „Feltűnést kellettem”, mert hangosan és érthetően elmondottam a szükséges brochékat, mert hiszen a hivatalos imádkozáson kívül a publikum édes-kevesét konyit a léber imákhoz. A párisi Jakob Kaplan főbíró, aki a imádkozásnál asszisztált, hozzám jött és megkérdezte, hogy merről jöttem. Messzi Romániából — ami úgy esengett a jelenlévőknél, mint amikor mi egy távolkeleti zsidóval kerülünk össze.

Majd később nyugtáznak. A „samesz”-ről pedig kiderült, hogy nem is kicsi személyiség. Páris egyik városrésznének „anere”-je azaz polgármestere. Polgármester és egyházi. Azaz hogy télen polgármester Párisban, nyáron „samesz” Deauvilleben. Az az anekdota jut eszünkbe, amelyet az egyszerű műszőről mondanak, aki azt vallotta, hogy neki jobb dolga volna, ha mondjuk pénzügyminiszter volna. Mert a miniszteri fizetésen kívül — még sektéri fizetést is húzna. Igaz viszont, hogy a mi polgármesterünk tiszteltbeli „samesz”. Hja ez a francia levegő. Nálunk sok helyen még a hitközségi elnök is profitál, ott még a samesz is — polgármester.

Azaz hogy még nincs mézeskalácsból fonva minden kerítés. Keményen dolgoznak az emberek, kora reggeltől késő estig. Csak jöjjenek a gazdag külföldiek, csak hozzák a jó öreg fontokat: a splenes angol dárak, meg az újgazdag dollár „esinálók”, elegánsan, szépen, finoman, parfümmel és virággal,

yachtokkal s luxuszállókával, buzzák ki a zsebükből a pénzt. A franciák tudják legjobban kamatoztatni az emberek vándorlási vágyát, ami nem is új, hanem évezredek szokás. Hiszen már az ókorban is szokásos volt az utazgatás, még a kies Galliaiban is, mert akkor is vallották elvüket: „Emberi halálta az, ha csak országunk kereteihez ragaszkodunk. Nem csupán saját hazánkat, hanem az egész világot meg kell ismernünk”. Ennek a régi „antik” elvnek és metónak köszönhetnek a franciák évenként nehéz milliókat, amelyet a külföldiek hagynak ott náluk. Párisban és Nizzában, Montecarloban, Wichiiben és Deauvilleben, meg Trouvilleben...

A lengyel zsidóság szomorú helyzete

Varsó. — A wengrovi kerület Stoczek nevű városkájában véres zsidó-ellenes kilengések voltak. Nemzeti demokrata agitátorok fellázították a parasztokat, kirabolták zsidó üzleteket és házakat, árukat rabolták és sok zsidót súlyosan bántalmaztak. Körülbelül harminc sebesült zsidó maradt a tetthelyen, közöttük Mechel Kleinberg nevű igen súlyos állapotban került a kórházba. Lomza-ból, Kolnóból és Jedwabne-ből szintén vásári pogromokról jöttek jelentések. Nagyon sok zsidó üzletet kiraboltak. Nagyon komoly kilengések voltak a byalistoki, branski vásárokon is. Sokszáz hulligán gyűlt össze és elkezdte a vásárokat érkezt zsidókat a piacokra. Mindentört borzalmasan össze is verték a zsidókat. Sokat közülük kórházakba is szállították.

Novy Dwor, Garwolin, Ostrow Mazowiecki, Wlaciawek, Szydlowte és más lengyelországi helységeiben eredeti tervet dolgoztak ki a városi vezetők, hogy megszabaduljanak zsidóiktól. Rendeletet adtak ki, amelyekben elrendelik a zsidó-lakta házak kiirtását, mivel azokban „slowesziélys” a továbblátás. A hajléktalanná vált zsidó családok nem kapnak szükségjelakást, ugyanígy, hogy föld nélkül maradnak. Így Ostrow Mazowieckiben hatvanöt zsidó házra mondták ki a lebontási ítéletet. Különböző terror eszközöket vesznek igénybe, hogy a zsidókat házait keresztényeknek való eladására kényszerítsék. Szydlowte városának polgármestere nyíltan háznak lerombolását rendelte el, amelyekben többszáz zsidó család lakik. Mielőtt még elhagyták volna házaikat, már megkezdte azok rombolását. A hajléktalanná vált zsidók helyzete nagyon reménytelen. Az említett városok zsidóságának képviselői Varsóba utaztak, hogy ott a kormányzat előtt tiltakozzanak az egyes városi vezetők önkényeskedésellen.

jó keresett alkalom lett volna a számára, ilyenkor pedig nem gondoltak a szegény sameszre. Hogy miért mellőzték? Ezt valóban nem nehéz kitalálni. Mert törpe volt és gyöngge, hogy tudna ő cölöpöket verni, tetőt csinálni, lombokot, galyakat hozni. Nem, erre a munkára nem tartották alkalmasnak. Wolfele bizonyára tudta is e mellőzése okát s úgy érezte, hogy ez nagy igazságtalanság vele szemben. Tud ő olyan sátrát építeni, hogy az egész falu a csodájára járna. Hiszen eddig is ő maga csinálta az ő sátrát, igaz, hogy a munka nehezéből Hanka végezte, de hát ezt a falu se nem tudta, se nem látta. Wolfele tehát gondolt egy merész és ellátározta, hogy szükösra olyan sátrát csinál a házában, amilyen nem lesz hozzá hasonló itt. És ezt ő egyedül maga fogja csinálni. Hankának még csak megközelíttem sem lesz szabad azt, amíg az teljesen el nem készül. És ha kész lesz, bemutatja majd az egész falunak. Hadd lássák, hogy ő mit tud! Ez lesz aztán a szüke, majd csodájára járnak s jövőre majd szivesen hívják minden-hová, — gondolta Wolfele. — Ez szerkentette és foglalkoztatta a fantáziáját. Már közeledett az ünnep s Wolfele szavának állt. Ahogy kitervelte a maga dolgát,

A törpe Wolfele sátra

Törpe emberke volt Wolf s nem is hívták másképp, mint: „Wolfele”. Az egész faluska így szólította. Még a szlovákok is. — „Dobri den Wolfele!” — kiáltották eléje, ha szembe kerültek vele és a kislővésű emberke ezt olyan természetesnek vette, mint a reggelt, az esőt vagy a szélutást. Már gyermekkorában is így becézték pajtásait s ahogy nőtt, férfiasodott s öregedett a társaival, úgy ragadt rá a „Wolfele” becézés. Kicsi volt, groteszk és szelid, mint a bárány. Gyermekkorában, minden játéknál csak mint néző szerepelt. Ő nézte a metét, a birkózást, a gombozást, a versenyfutást, mindezt tisztes távolból persze, hogy utána ne legyen s hátraélt kezekkel, kitárgt kerek szemével lekendezett, aszerint, hogy melyik csoporthoz szegődött. Talán ő volt az első „drucker” ezen a világon s a mai mecsek drukkereit legalább is félszázaddal megelőzte. Mostani visszaemlékezéseim során ebben látom kivételes emberi nagyságát és jelentőségét. Wolfele volt tehát az első drucker, aki izgult és lekendezett csapatát diadalán s rettentően el tudott keseredni a

vereségén. Ezzel körülbelül kimerítettem gyermekkorra jellemzését. A valóságban pedig mindenki szerette. A megtévesztő „ruchomonsz” volt. A házassága is romantikus körülmények között történt. Volt a faluban egy árva, öregedő leány, irgalomból tartottak egy módosabb családnál, amolyan mindenestől ott s Wolfele is ilyen ágról-szakadt emberként lézengett ott s így boronálta össze a falu ezt a két embert. A falu, mert itt semmiéle „sachsen” nem látszott közre. Velakinek eszébe jutott, hogy Wolfele és a szegény Hanka egymáshoz valók s az egész kile helyeselte ezt s helyettük kimondták az „igen”. Így kerültek egymáshoz. És minthogy házasság embernek állásra van szüksége, kredáltak neki azt is. Ő lett a samesz. Így élt Wolfele szelid békeességben istennel és önmagával, szolgálatban alázatossággal a templomot s jámbor fentartóit. Csak egy nagy keserűség élt benne, amiről senki e földön nem tudott. Még a felesége se. És e bánata minden sátoros-ünnep alkalmával meg-megújult, mert sohasem hívták őt a sátorok építéséhez. Se gazdag se szegény nem szólította föl, hogy jöjjön, segítsen a sátorépítés munkájában. Pedig ez



Győz a szombat...

Milyen üldözöttje volt a felvilágosodott időknek a mi szegény zsidó szombatunk. A „modernek” előbb csak mosolyogtak ódságán, azon a „solet”-es hangulaton, amelyet maga körül árasztott. Nem vettek észre, hogy a földi kiegyensúlyozottság egyik legszebb dokumentuma egy hívő zsidó szombati nyugalma. Mennyi szeretet, mennyi mellettség, mennyi boldogság árad ki egy ilyen zsidó szombatból. És mindezt a modernség nevében arcul ütötték. A „sabbesz” igaz zsidó lélekben csodálatos rezonanciát fakaszt. Ha a zsidócska, akármilyen enett existenciája is egész héten át, péntek este „király” lesz mint a zsidó népdal mondja, aki ott trónol elhessegetett gondoktól, pirul át, arcát, családja körében. És a szombat, a maga tökéletes nyugalmaival. Nincs hátságok, week-end, strapa és bosszuság, csak templom van és prédikáció, imádkozás és a pihenés tökéletes hangulata. Szombat este pedig kezdődhet újra a hajrá...

Ezt a szombatot detronizálták sok zsidó házában, Szombat királynőjét szűmüzték nem csupán zsidó házakból, hanem hitközségekből. Jöttek a reformhitközségek New-Yorkban, Detroitban, Cincinnati-ban és Louis-willeben. De Európa néhány nagyvárosa sem volt mentes ettől a járványtól, például Berlin és London.

Most nagy változás történt e téren. Amerikában a leggazdagabb hitközségek ezek a reformhitközségek voltak. A változás a legutóbbi nagy konferencián zajlott le, amelyet az amerikai reformhitközségek hívtak össze. Dr. Félix A. Léwy, chicagói rabbi, mint a szervezet elnöke nyíltan bevallotta, hogy a reform csödot mondott. Nem ért semmit az a törekvés, ha „elkeresztényesíteték” a zsidó tradíciókat. A héber imákat kiküszöbölték, a szombati imádkozást vasár-napra helyezték át, kihagyták a Cionért való imákat (a reformisták, asszimilánsok és antionimisták megengedték a nem-höser ételek élvezetét), mások is esznek elég tréfit, de leg-
 ugy neki is fogott.

Este, mikor már nyírké homály berult a falu uccára s az alkonyat őszi lénye csillogott a zsindeles és zsúpfedéles tetőkön, Wolfele előkereste észre jent battáját s nekikindát a közelbi erdőnek. Nehéz sorsán volt az ő vékonyka kezében a balt, de az akaratát oly erős volt, akárcsak egy mai versenyre induló boxbajnoknak. Wolfele úgy vonult a hazak mentén a balával, mint aki hureba vonul, hogy legyőzze ellenségeit. A baltát a kabátja alatt szorongatta, hogy senki se lássa. Senki emberia nem gonádt volna arra, hogy most Wolfele mire készül; hova tart, mit rejtget a kabát alatt. Ha talákoztak is vele, csak egy suhanak el mellett, mint máskor, míg veték észre.

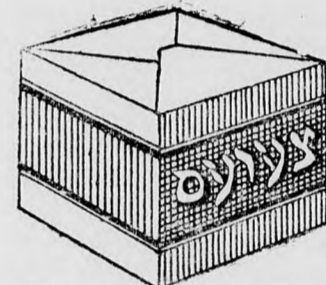
Még időben érte az erdőt, elg világos volt, hogy szemégre vegye a fákát s kismisztérija a cölöpnek velokat s szeme megakadt egy szép egyenes példányon. — No, ezt kivágom! — gondolta magában.

S csakhamar belesuhintotta az első vágást a törébe, de olyan lendülettel, hogy a kassza is leperdült a fejről. — Zümm! Zümm! — zengett az erdő minden szekereltetés után.



A feldiszített ünnepi sátorban

בסכות חשבו שבועת ימים יעננו (7) טאגע ווירד און דיא טובה נשפייט, עם שמעקען וער טו דיא שפייטן ווען דיא פאמיליע ווך קלארער כעוויסט אים. דאס דיעולבן מיט רען פארצייליכעס פערלאסליך כשר יענעס פפלאנצען פעטש הערעני שטעלס ווירדען, דאדער אים יעס יודישע הויפער כעשערעכט דאמיט אדרע פאמיליע שמת יוט צו כעייטען איד פערלאנגען דאס 100% ריינס יענעס שפייטעסט כשר



Peres כשר 100% א טבעילי זשירעדק

Ugy tejes, mint húsos ételek számára

לשנה טובה תכתבו ותתמי לאתר לחיים!

alább nem a rabbi „chechserjevel”). Mindez nem használt, amint most kiderült. Nem sikerült növelni az érdeklődést ezekenl a reformereknél. Az örvenetes csödnök nyílt bevallása igaz-zsidó körökben nem kelt meglepetést.

A chicagói „Temple Isaiah Israel” nevű zsinagógában elrendelték, hogy ezentul megszűnik a vasárnapi imádkozás és a detronizált szombat újra elfoglalja helyét ezekben a hitközségekben is. Nem lehet erőszakot alkalmazni az évezredek tradíciókon. A reform-

gozott, épített Wolfele. A kaput is becsukták, hogy ne lássák a szomszédok, hogy itt mit készül.

Felcséggé egy alkalommal rászólt a konyhajárból:

— Segíték neked Wolfele, hiszen nem bírod egyedül azt a nagy cölöpöt beföldelni. — Nekem nem kell segítség — morogott feléje Wolfele. — Majd én megmutatom a világnak, hogy a masam erejéből mit tudok! Eredj be és törődj a magad dolgával.

Es Wolfele serényen dolgozott: ásott, földelt, a lábával rugta, a lapátal paskolta a cölöp újat, miután vékony vállával nekítámasztotta a gödörnek a faoszlopot, szinte gözölgött a feje a melegől s közben hangosan méltatlankodott:

— Majd megmutatom én nekil! A négy cölöp már szálládan állt a földben, most már a tetőre került a sor. Most kikereste az erre alkalmas léceket és vékonyabb latörzseket s székre állva, úgy ágaskodott a magasba, hogy nagy művét befejezze. Ez a munka szépen is indult. Már-már úgy látszott, hogy Wolf diadalmaskodni fog, de... Amint keresztbe rakott egy erős cölöpöt s tolozta, igazgatta, az valahogy apró, rövid kezéből kicsuszott és egyik

lütökségek eddigi formájukban a mult keserü emlékei közé kerülnek és trónjára kerül ismét a szépséges, nyugalmat és relatív boldogságot biztosító Szombat-királynő. Megbukott, csúfosan vége lett ennek az örületnek és remélhető, hogy az amerikai csődöt követni fogja az európai reformerek nyílt vallomása is a csúfos bukásról.

A zsidó nép tulajdonképeni magva

A zsidó sajtó — de még a napisajtó is — szép szavakkal emlékezett meg az Agudasz fészéről marienbadni nagyszabású kongresszusáról. Határozottan imponáló, hogy ez a világszervezet mennyire elterjedt az utóbbi években az egész világon. Lengyelországban például egészen komoly politikai szerepe is van, a német vallásos zsidóság körében régen „bérekeztet”, sőt horribile dictu, még a pesti ortodoxok is kezdenek közelébe. Már annyira mentek, hogy egy marienbadti zárt ülésen elhatározták, hogy csinálnak majd ugyan propagandát Magyarországon, de előre kijelentik, hogy ok — magyarok és külföldi zsidó nem szólhat bele egy magyar ortodox életbe, még úgy sem, hogy őt a nagy zsidó sorsközösség tagjának tekintsék. Ok — magyarok ugyan, de — ortodoxok.

Tulajdonképen nem is erről akarunk most írni, hanem arról, hogyha elgondolkozunk azon, hogy vajon mi az Aguda utóbbi években elért sikerének titka, akkor hamar rájuthatunk. Mióta Palesztina-barát politikát folytat, amióta a vallásos zsidóság körében is erőteljes propagandát üz az országépítés érdekében, azóta szimpatikus a zsidó néccé vált vallásos zsidósága előtt. De van egy kis baj mégis! Az Aguda nem szegényli. — főleg nem szegyelte Marienbadban — hogy pápább akart lenni a pápánál is. Evekkel ez előtt — jól emlékszünk — valami olyan elkészeredett dühvel támadta a cionizmust és annyira fantazmagóriának tartotta az országépítést, hogy a cionizmus többet szenvedett nála, mint sok más ellenségétől. Most, amikor látták, hogy népszerűségük cionista hitvallásukkal egyenes arányban folyton nő, bizony, fejükbe szállott már a dicsőség. Amit 40 éven át keserves küzdelmek, belső — éppen ortodox részről jövő — gyűlölködés dacára kivívott magának a cionizmus és a vallásos cionizmus, a miértaiz-

mus, azt ok most kisajátítják maguknak. Most már olyan hangot ütnek meg, amire csodálatlanul kell tekintünk. Most már rezolúciót mernek elfogadni, amely szerinti nekik nem kell az a Zsidóország, amit lord Peel előterjesztett, hanem nekik elég a mandátum is. Az a mandátum, amelyet kétségbeesetten támadtak csaknem két évtizeden át. Most már azt hirdetik, hogy tulajdonképpen ok a zsidóság magva és „sava-borsa”, s amíg ok nem mondják ki az igent, addig nem számít senki és semmi. Lényegében örvendeni kell, hogy végre ott tartunk, hogy az agudisták lelkes nacionalisták lettek, akiknek egy szép nagy Palesztina kell. Tizenöt évvel ezelőtt még egy tenyérnyi sem kellett volna, most már jó nagy kell nekik. Hála az Örökkévalónak, hogy így alakul a helyzet. Ma-holnap nyilván kimondják majd azt is, hogy a cionisták nem elég palesztinofilok, s hogy ok a vallás őrzői, ok a zsidó nacionalizmus lételeményesei is. Nem baj! Ha lösem somalm gondolják, legyen nekik örömiük. Csak jöjjenek látni, hogy a sok „csalhatatlan” zsidó főpap, mennyire tudja változtatni nézetét — rövid évek alatt. Vagy talán az a tanúság betétele, hogy nem is olyan nagyon „csalhatatlanok”?

Buchhandlung Lechner am

Graben ...

Ausztriában sokáig tilos volt Hitler „Mein Kampf” című könyvét elterjeszteni. A könyvet magát nagyjából minden újságolvasó ismeri, ha máshonnan nem, hát citátumokból. Hitler vezérkancellár ezt a könyvet még hatalomrajutása előtt írta és benne lefekteti egész élet-programját. Amit a franciákról ír, meg amit a militarizmusról a csesztől hangon — rossz németiséggel — elzengedez, bennünket csak másodsorban érdekkel. Ellenben, amit rólunk zsidókról ír, az elég alhoz, hogy benne a zsidóság legnagyobb ellenségét ismerjük meg. Ausztriában természetesen nem zsidóellenessége miatt volt tiltva, hanem a könyvben nyilván hangzottatott Anschluss miatt, amit nem akar az osztrák nép tekintélyes zöme.

Nem tudni pontosan miért, állítólag egy kulturregimezmi kapcsán, mégis kolportázs jogot kapott Hitler könyve. Aruszták is végig, hiszen a jól guruló márkák révén elég sok a nemzeti-szocialista bedlitoltású ember a kis osztrák köztársaságban. Ellenben Salzburgban a Festspielte-k alatt elrejtették,

PETROL EGGER



Meggáfolja a hajhullást.

mert a külföldi vendégek nem szívesen látják ezt a „remekművet”. Sőt, voltak olyan helyek is, ahol tüntettek ellene és a könyvkereskedések tulajdonosait kényszerítették arra, hogy rejtsek el, mert ez a könyv az osztrák önállóság halálát is jelenti. A bázeli „National Zeitung” azt írja, hogy Graz és Innsbrück környékén egyenesen bevették a könyvet, a könyvkereskedők kirakatából. Erre válaszképpen a bécsi „Echo” azt írja, hogy miért haboroznak fel az emberek a Mein Kampf terjesztésén, amikor a Lechner-féle könyvkereskedés a bécsi Grabenben, kfrakatainak legfeltűnőbb helyére állítja ki Hitler könyvét. Kiderült az is, hogy ennek a könyvkereskedésnek két zsidó tulajdonosa van: az egyik Kommerzialrat Alfréd Rechner, a másik Max Felitschek, akik tekintélyes csehországi családok ivadéka és annyira süllyedtek, hogy képesek legnagyobb ellenségüknek, Hitlernek könyvét is árvasítani azért a pár groschen haszonért. Vanak becsületlen zsidók is! Ilyen ez a két grabeni könyvkereskedő is. Ha volna szankció a zsidó „árulásra” ezt a két bécsi legalább is tíz évi fogságra kellene elítélni. Legalább tíz évre!

— A samesz megbolondult. Nagyzási háborúba esett. Olyan sátrat emelt magának, amilyen még a cizarnagorui csodarubijnak sincs.

Egy másik tekintélyes férfi ugyancsak így felelt:

— Nézze meg az ember, ez a kis gyámoltalan, milyen nagy legény otthon. No, majd ezentúl másképen beszélnek vele. Az ember azt hinné, hogy kettőt sem tud számolni.

A harmadik ember meg így vélekedett: — Szentelenség kell hozzá, hogy a samesznek külön sára legyen, mint a Rótnak ...

Es az egész folu felháborodott. Amiről persze Wolfele mitsem tudott. De este mégis ott állt a sátra alatt az asztalnál, bekötött fejtel dőlta az urat, hogy megmutathatta az egész kűlenek, hogy mit tud...

De mi lesz, ha jövőre nem hívják Wolfelet sátrat építeni? Már pedig a hangulat szerint ítélni nem fogják hívni. Mi lesz akkor? ... Semmi. Wolfele megtanulja, hogy samesznek csak annyit szabad tudni, amennyi éppen a sameszsághoz kell, mert ha többet tud, az már merénylet a tekintélyek ellen ...

P. A.



Naptár 5698

Kellemes ünnepeket kíván előfizetőink és olvasóink a „Népek” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Péntek: Tisri 12, szeptember 17.
Szombat: Tisri 13, szeptember 18.

Heti szidra: הַשְׁבִּיעִי
Heti halfora: יוֹדְכֵר דּוֹד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.25
gyertyagyújtás 6.35
Istentisztelet kezdete 6.45
Szombat befejezése 7.45

Vasárnap: Tisri 14, szept. 19, עֶרֶב סוּכוֹת

Hétfő: Tisri 15, szept. 20, א' דְּסוּכוֹת

Kedd: Tisri 16, szept. 21, ב' דְּסוּכוֹת

Szombat: Tisri 20, szept. 25, שְׁבַת דְּרוּחֵינוּ

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.15
gyertyagyújtás 6.25
Istentisztelet kezdete 6.35
Szombat befejezése 7.35

Vasárnap: Tisri 21, szept. 26, הַשְׁמִינָה רַבּוֹן

Hétfő: Tisri 22, szept. 27, שְׁמוֹנֵי עֵבֶרָה

Szombat (Mazkir)

Kedd: Tisri 23, szept. 28, שְׁבוּחַת תּוֹרָה

Örvendj a te ünnepeden...

Írta: Vajda István.

Elmúltak a bűnbánat, a magunkbaszállás, az engesztelés napjai és öröme szőit bennünket a Szentírás parancsa. Készült lombártort és palmaággal, mirtuskoszorúval a kezében dicséret a Világmindenség alkotóját, kinek áldása megérlelte vidám szüretnek szőlőregzedjelt, kinek fölségét hirdeti minden bimbó és virág, minden csíra és gyümölcs.

Örvendj a te ünnepeden, hangzik felénk a bibliai szózat — és mi felvetjük a kérdést: vajjon minek örüljünk? Lelkünket megcsapják a kijózanító szomorú igazságok, életkedvünket lelohasztják a fájdalomak és bánatódások gyászos siránai. Az emberiség áhitozik már egy kis öröm, egy kis békesség, egy kis biztonság után és mindezek helyett csak az egymás ellen emelt szuronyerdőh villogását, meg a gyűlölet fellobbanó lángját látjuk, mely pusztulással fenyegeti a társadalom alapjait.

Néha azonban felesillen bennünk a remény örömsugara, hogy talán mégsem kellene oly sötétlőnek, oly pesszimistának lennünk, talán mégsem oly sivár és kilátástalan a mi jövődünk. A napokban kezembe került egy világhírű angol újságról tanulmány, melyben nyári utazási impresszióiról számol be. Csodálkozva állapítja meg a tanulmány, hogy ez a világ, mely alapjaiban meg van rendülve és allandóan elpusztulni készül, közben egész jól és vidáman él. A tömeges látszólag nem történnek a fenyegető háborús veszéllyel, mely beárnyékolja a civilizáció napjait, hanem derüsen élvezik az élet örömeit és minden gond meg veszedelem közepette sokkal jobban élnek, mint a „régi jó világban”.

E tanulmány olvasása közben Holbainak, a világhírű festőművésznek „Haláltánc” című képe jutott eszembe. E képen ünnelelő

párok táncot lejtének, arcukon az öröm, a mámor, a manák varázslatos mámorával és igyekeznek kihasználni minden percet lázas mohósággal, mert holnap talán már késő. Az élhajszosok és élethabzsolók táncoló csoportja mögött nyírgórgó halálfej muzsikál és pokoli ünneledtséggel tekint áldozataira.

Hasonló a modern ember életöröme. Minden mai szórakozás lényegében nem más, mint menekülés önmagunktól, menekülés a megoldatlan problémák tömkelegétől. Minden mulatozás nem más, mint lerázása a felelősségnek, a legnagyobb tehernek, mely vállainkra nehezedik.

Nem ilyen örömet ír elő azonban a Szentírás a sátrak ünnepére. Van ennél sokkal tisztább és teljesebb öröm, mely fény sugarával beragyogja a lelket és ünneppé avatja a pillanatot. Az igazi zsidó öröm nem a mámor adó serleg hiűritésében, sem pedig a tobzódásban rejlik, hanem az szimcho sel micvo: az örömsugár fellobbanása, hogy teljesíthetem a Teremtő törvényeit és parancsait, hogy kuthatham és fűrkészhetem szent tanának hincsa rejtkeit. Az igazi zsidó öröm kálcsauu, meghitt, bensőséges és szentély avatja a családi otthont, az ünnepi sátrat, hol e napokon megphénünk mint egy hegycsúcson, hova nem ér fel a hétköznapok tusája. Zsidó öröm: a szülők öröme gyermekeik mosolyában, sikerében és előmenetelében; a gyermekek öröme, hogy szüleik áldóan terjesztik ki kezüket föléjük és bátorító, biztató szavuk növeli hitartásukat, megacélozza életerejüket. A zsidó ünnepi öröm nem a manak, a mulandóságnak homokzátonyára épül, hanem örök eszmények, örök ideálok sziklaszirtjévé emeli a lelket, hová nem csaphatnak fel az élet tájladmainak hullámai.

A zsidó ünnep azonban nemcsak az egyén örömét írja elő, hanem azt is magarancsolja, hogy töredjünk másoknak is örömet szerezn. A mások egyik bölcsé nem úgy olvassa az írást: v'szomachto b'chagecho, amit annyit jelentene: örvendj a te ünnepeden, hanem úgy olvassa: vszimachto b'chagecho, ami annyit jelent: örvendezzess a te ünnepeden. A zsidóság csodálatos eszményluga tarul meg előttünk az Írás szavának e magyarázatában.

Ha neked örömid van, — szerezz másoknak is örömet. Támogasd az inségest, a szegényt, az özvegyet és árút; önts új életet a csüggedőbe, bátorságot a lankadóba. Hisz oly mérhetetlen a nyomor, oly nagy a szegénység, oly sok kihatathatlan könyforrás van ezen a világon. Oly sokan vannak, kikre sohasem lehetett csökkját az élet szépsége és nagyszorúsága. Szerazz nekik örömet az öröm ünnepén. Mert ne gondoljuk, hogy sorunk könnyebb lesz, ha közömbösen haladunk el szaz és szaz felénk nyujtott tenyér mellett, mely mind kenyeret, simogatóst vár mitőlünk. Mennél több lelket segítünk, mennél több gyötrelmet enyhítünk, annál könnyebb lesz életünk utja, annál teljesebb lesz a mi örömiink.

Ime a sátoros ünnepe hirdetése és üzenete: örvendj és szerezz örömiüt embertársaidnak is. Ha az emberiség megszívleli e tanítást és hitői lelkéből a gyűlölet fulánkját, akkor a mi életünk az örömeink, a jókedvünk, a vigasságnak forrása lesz. Akkor mi, kik könnyes szemmel vetjük be életünk barázdáit, megérjük egy szebb, boldogabb jövőd halásza szökkenését.

fejfájás ellen Beretrás parztilla!

— ÜGYVÉDI HIR. Dr. Klein Endre ügyvéd, irodáját Clujon, str. Regina Maria 44. sz. a. megnyitotta.

A „BERLINI VICTORIA” ELBOCSÁJTJA VALAMENNYI ZSIDÓ ALKALMAZOTTJÁT. (Berlin.) A régi híres nagy biztosítótársaság, a „Berlini Victoria” felmondott valamennyi zsidó alkalmazottjának, így többek között Steinreich vezérigazgatónak és titkárnak Sechnernek. Néhány évvel ezelőtt a Berlini Victoria vezérigazgatója Heinrich Stahl volt, a berlini hitközség elnöke.

— FUCHS ILA angol nyelvtanórónő a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

NAGY MENEKÜLT-ÁRAMLÁS DANZIGBÓL ÉS FELSŐ-SZILEZIABÓL. (Páris.) A németországi menekültek jogvédőirodája jelenti, hogy 1937 év első felében újabb területről indult meg a zsidók áramlása. A genfi konvenció megszűnése folytán Felsősziléziából és Danzigból is nagy menekült-hullám kezdődött. Már eddig is sokan eltávoztak Felsősziléziából. Danzigból is sok menekült érkezett Párisba.

— UJ NYOMDAGÉP, 18 fiók magyar gyártmányú betűvel 35.000 lejtért eladó. Oradea, Fülöp, Tache Ionescu-utca 1.

— TILEAGDON, vasútállomásnál, egyedülálló vegyeskereskedés, lakással sürgősen átadó. Értekezhetni ugyanott.

— LEZAJLOTT AZ „ORT” VILÁG-KONFERENCIAJA PÁRISBAN. (Páris.) Több mint száz delegátus jelenlétében tartotta meg negyedik világkonferenciáját az „Ort”. A francia kormányt Jolien államtitkár képviselte. A megnyitóbeszédet a központi szervezet elnöke: dr. Leo Bramson tartotta. A három napon át tartó konferencián megtárgyalták a kelet-európai zsidóság helyzetét és az átrétegződés kérdését, amely a zsidóság egyik legaktuálisabb kérdése. Referátumokat tartottak dr. Bernhard Kahn, a Joint európai direktora, azonkívül dr. Lvovits és dr. Singulovsky, továbbá Eduard Oungre, vezérigazgató. Az „Ort” amerikai munkájáról Murray Levine és Josef Baebis számoltak be.

— FÜZŐ ES MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerzethetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Gondoljon egészségére!

Lásza el magát **SENLASLO** (Szt. László) fertőtlenítő toalettszappannal DENTONAL fogpasztával Uditi — Fehérit — Fertőtlenít!

247
3838
3376
4986
8026

Látogassa Szőnyegkiállításunkat
meg új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szépségnél szebb perzsaszőnyegek, bel-
 és kültöldi fonalak. — Szőnyeg javítá-
 sok. — Allandó tanfolyam
„ORIENT”
Schulhoi Emilné, Oradea, Strada
Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Ujjonnan épült emeletes házban, a Mi-
 ron Pempill-utcán, modern bútorokkal, össze-
 komfortos lakás november hó elsejére kiadó.
 Értelmezni Wass-rostrom Strada 11. a Iosif
 Vrlan 4.

— ARADON, ha jól és olcsón akar ét-
 kezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser
 vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— DANIÁBAN 845 ZSIDÓ MENEKÜLT
 LAKIK. (Páris.) A német menekült írók vé-
 dőszerének könyvkiállításán, amelyet a
 napokban nyitottak meg, Otto Piehl beszé-
 det tartott a német emigrációról Dániában.
 A dán reakciós sajtó, a Dániában élő menek-
 ülték számát 25.000-re becsülte. Dán hivata-
 los helyről nyert értesülés és nyilatkozat
 szerint összesen 1512 menekült van az or-
 szágból, ezek közül 221 szociáldemokrata,
 118 kommunista, 156 intellektuál, 845 zsidó
 (ezek közül 200 gyerek), 172 különböző val-
 lásuk miatt üldözött emigráns. Ezek közül
 van 150 állandó chaluze is, akik földbirtoko-
 kon dolgoznak, hogy előkészüljenek a pa-
 lestinai otthon mezőgazdaságának dán mün-
 tára való kiépítésére. Az emigránsok segély-
 bizottsága igen intenzíven dolgozik és mind-
 egyiknek ellátásáról gondoskodik történi.
 Dolgozik egy „1933 május 4-iki komité”,
 amely az összes zsidó menekülteket támo-
 gatja Dániában és 400 emigránst rendszeren-
 esen támogat, még könyvtárat is tart nem szá-
 mukra. A négy menekültügyi szervezetnek
 van egy felsőbb szerve is.

— AZ ARDEALI ZSIDÓSÁG legked-
 veltebb találkozóhelye Braşovban Goldstein
 orth. kóser étterme, Braşov. Str. Vocevod
 Mihai 20. I. emelet.

— A nemzeti szocialisták, faszisták és
 fehérgárdisták egységfrontja Amerikában.
 (Washington.) Samuel Dickstein, az
 amerikai kongresszus tagja, a nyilvánosság
 előtt kijelentette, hogy a német nemzeti
 szocialisták, az olasz faszisták és orosz fe-
 hérgárdisták közös frontba tömörültek,
 amelyet a Klu Klux Klan egykori parancs-
 noka, Archer ezredes szervez meg. Ebben
 a munkájában támogatják Georg Giessling,
 a los-angelesi német konzul és a san-franci-
 scói német konzul, Manfred von Killin-
 ger. Dickstein felhívja az angol közvéle-
 mény figyelmét erre a körülményre és
 „anarchista veszélynek” tartja és kéri a
 konzul visszahívását, amennyiben azok to-
 vábba is részt vesznek ebben a propa-
 gandában.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy ke-
 resse fel az ardeali zsidóság legkedveltebb ta-
 lálkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea
 Reg. Ferdinand 49.

Budapestre utazók figyelmébe!
 Orth. kóser penzió Budapest központ-
 jában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kén-
 nyelmekkel berendezett ragyogó tiszta szobák
 folyóvízzel. Kiváló étkezés, diétás konyha. Bővebb
 felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
 Kármel-pansio (Andrásy-ut 43)
 Telefon: 12-89-67.
 vagy Oradeán: évv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— Angol faszisták éneklik a Horst
 Wessel-dalt. (Prága.) A „Times” jelenti Ber-
 línből: Julius Streicher fogadott egy 20 fő-
 nyi brit faszista delegációt, akik jelenleg
 Németországban tartózkodnak. Streicher el-
 ismerését fejezte ki az angol feketeingesek
 munkája felett és többek között azt mondta:
 Miért nem nyújt testvéri jobbot nekünk az
 angol nemzet? Erre csak az a válaszuk:
 Angliában sokat beszélnek a zsidók és na-
 gyon hat a zsidó pénz. Ezért fogok harcolni
 halálomig a zsidók ellen. Ezért tekintem
 Önöket testvéreimnek, a megkezdett harc-
 ban. Csak egy közös ellenségünk van és
 ezek — a zsidók. Őket kell legyőznünk és
 hiszem, hogy eljön az idő, amikor az Alluda
 sántáját legyőzzük. Talán nincs is messzire
 ez a nap, csak az a lényeges, hogy mi, néme-
 tek és angolok összetartsunk. — Az angol
 faszisták ezután háromszoros Steghell-t ki-
 áltották Hitlerre és azzal lepték meg Strei-
 cher-t, hogy a Horst Wessel dalt angolul
 énekelték el. Valószínűleg az angol faszisták
 nem tudják, hogy ki volt Horst Wessel (egy
 berlini prostituált kitaratója), akinek „tra-
 gikus” halálából nemzeti ügyet csinált a ho-
 rogkeresztes uralom. Az bizonyos, hogy a
 németek mindent elkövetnek, hogy az an-
 golok szimpátiáját megnyerjék, mert úgy re-
 mélik, hogy ezzel szakításra bírják az an-
 goloikat és franciákat, amire nekik szükségük
 van, hogy terveiket megvalósítsák.

x BUCURESTIBEN ha jól és olcsón akar
 étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth.
 kóser panzióját. Alea Rahovei 24. sz. alatt
 (Iribunal mellett).

A ZSIDÓ KÖNYVTERJESZTÉS TRA-
 GÉDIAJA NEMETORSZÁGBAN. (Berlin.) A
 nemzeti-szocialista uralomnak minden töre-
 kvévé odairányul, hogy a zsidó könyvki-
 adókat, könyvkereskedőket és antikváriu-
 kat olyképpen rendszabályozza meg, hogy
 azok megszűnjének az egyetemes emberi
 kultúra hirdetői lenni. Zsidó könyvkiadók és
 kereskedők kötelesek kizárólag zsidóírjúu
 könyvekre szorítkozni és kizárólag zsidó ve-
 vőket kiszolgálni. Még arra is kiterjed figye-
 lelmük, hogy a németre fordított könyvek
 közül csak azokat terjeszthetik, amelyeknek
 eredeti szerzőjük is zsidó. A könyvkereske-
 dések, amelyeknek zsidó tulajdonosuk van,
 a név mellé, cégtáblájukon, megfelelő hely-
 lyen kötelesek kiírni, hogy „Jüdischer Buch-
 verlag”. A zsidó könyvkiadók addig nem
 adhatnak ki könyveket, amíg arra engedélyt
 nem kapnak Hinkel úrtól, aki a kulturügyek
 legfőbb intézője. Még arra is kiterjed figye-
 lelmük, hogy a zsidó szerzők műveit, csak az
 ugynevezett antika butikkel szabad könyo-
 matni. Különleges engedéllyel szabad tudomá-
 nyos munkákat is terjeszteni, amelyek kiter-
 jedhetnek a teológiai kérdésekre, az archeo-
 logiára és a nyelvtudományokra. De szabad
 olyan zsidó szerzők műveit is terjeszteni,
 amelyeket árja kiadók készítettek el. Köl-
 csonknyvtárakat nem szabad zsidóknak léte-
 síteni. Végeredményben, ez a zsidó könyv-
 kiadók és könyvkereskedők németországi
 tragédiáját jelenti.

— Emelkedett a palesztinai külkeres-
 kedelem. (Jeruzsálem.) 1937 májusá-
 ban az árubehozatal 1.207.000 fontot tett
 ki, míg 1936 májusában 944.000 fontot. A
 többlet 27.9%. A májusi kivitel 127.000
 font volt, míg előző évben 43.000 font.
 Külföldön a hivatal az 1925 éviit is erősen
 túllaladta. A citrus-gyümölcsök csupán
 8361 fontot tettek ki. Készárú pedig 15.859.
 A többi nyersanyagokból állott. Ennek az
 évnek első öt hónapjában a legnagyobb be-
 hozatal Németországból volt 1.076.000
 fonttal. Még Angliát is túlszárnyalta, mivel
 1.043.000 font volt az onnan behozott árú
 végösszege. 1936-ban Németországból ös-
 zesen 893.000 fontnyi összeget importál-
 tak az első öt hónapban.

Az ardeali zsidók találkozóhelyei
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
 (a baia-mare-i rabbi hechsere)
BUCUREŞTI,
Str. Lipseani 7.
 Telefon: 462-91
 Socec hátmögött. Postavámmal szemben.
 Eisztrandu erdőfői kongháti

— KIK VETTEK RÉSZT ROMÁNIA-
 BÓL A JEWISH AGENCY ZÜRICH IÜLÉ-
 SÉN? (Bucureşti.) A romániai zsidóságot a
 Jewish Agency zürichi ülésén
 tekintélyes vezérirrtai képviselték. Erdé-
 kesnek tartjuk felsorolni neveiket. Anchauch
 lovac Cernautiból, Birman Zsigmond Bucu-
 restiből, Josef Cohen Bucurestiből, dr.
 Fildermann, Nyiri Jenő dr. Timisoaráról. Ezen-
 kívül Horja Carp, Alex. Einhorn, Kiva Or-
 stein, Laazr Margulies, Vermes Ernő és még
 számosan. — Magyarországról Lőw Imma-
 nuel főrabbi Szegedről, dr. Friedmann Ig-
 nác kormánytanácsos Budapestről, Szegő
 Béla, dr. Török Lajos és még olyanok, akiket
 a nagy névsorból nem tudunk pontosan
 megállapítani. — Erdékesnek tartjuk meg-
 említeni, hogy a lengyel delegáció élén Sa-
 lom Aseb, a világhírű író állott.

— A PALESZTINAI KIKÖTŐK FOR-
 GALMA. (Jeruzsálem.) Az év első öt hó-
 napjában a három palesztinai kikötőben:
 Haifaiban, Jaffában és Tel-Avivban 404.000
 tonna árú hajóztak ki, 15%-al többet, mint
 az előző év megfelelő periódusában. A tel-
 avivi kikötőben 27.500 tonnát rakodtak ki, te-
 hát az összforgalom 7%-át. A haifai kikötő-
 ben több volt a kirakodott árú mennyisége,
 ezzel szemben az arab Jaffában 101.000 ton-
 náról 58.000 tonnára redukálódott. Az ex-
 portnál viszont a kiszállított árú több mint
 kétszeresét tették ki annak a mennyiségnek,
 amelyet az előző évben kiszállítottak. 1936-
 ban ebben az időszakban 143.000 tonna ex-
 port volt citrusokban, addig most, 1937-ben
 292.000 tonna, tehát a szaorodás 100%. Hai-
 fa kikötőjében bonyolított le a forgalom
 65%-a, míg a jaffai export, az eddigi 55%-ról
 42%-ra esőhett.

— A PALESZTINAI BANKOK FOR-
 GALMA. (Tel-Aviv.) A palesztinai kormány
 hivatalos jelentést adott ki a palesztinai
 pénzügyi helyzetéről, amelyből kitűnik, hogy
 a bankoknál levő deponált összegek több mint
 tízenhétmillió fontot reprezentálnak. Érdekes,
 hogy az előző évi kimutatáshoz viszonyítva
 az összeg nem változott, tehát ez azt jelenti,
 hogy dacára a nyugtalaniságoknak, semmiféle
 belételezés nem történt az év folyamán.
 Feltételezhető, hogy a kontótulajdonosok tek-
 intélyes számban zsidók, akik ezáltal doku-
 mentáltak törhetetlen bizalmukat az ország-
 hoz. Érdekes, hogy a nagybankoknál deponált
 összeg esőhett 700.000 fonttal, viszont a
 kooperatívoknál deponált összegek 300.000
 fonttal emelkedtek. Ezek a kooperatívok
 mind zsidók és építésekkel meg egyéb lukra-
 tiv vállalkozásokat finanszíroznak. A Palesz-
 tinában heverő pénzek sajnos, nem sok hasz-
 not hajtának, mivel legfeljebb 1 vagy másfél
 percentsal jövedelmeznek. Nagy kérdés, amely
 megoldásra vár, hogyan lehetne ezt a hatal-
 mas összeget lukratív befektetésekre meg-
 mozgálni.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb
 találkozó helye Bucureştiában
KATZ orth.
 kóser restaurant
Bucureşti, str. Carol 32, I. emelet

Emlékezzünk régiekről...

Rabbi AKIBA EGER,
a XIX-ik század első felének
legnagyobb zsidó tudósa

Egy csodálatos élet 100-ik halálózást évfordulója. — A Chaszam Szofer apósa

— A „Népünk” történelmi riportja. —

A poseni hitközség körlevelet intézett az
 összes nagyobb európai hitközségekhez, amelyben
 arra kéri őket, hogy Rabbi Akiba Eger volt poseni
 főrabbi elhalalozásának százéves évfordulójáról em-
 lékezzenek meg. 5398-ik esztendő Tisri 13-án halt
 meg a múlt század egyik legnagyobb zsidó rabbi-
 nikus tekintélye. A halálózás napjának centenári-
 um most szeptember 18-ára esik, tehát most szomba-
 t és az alkalomból kötelességünk megismer-
 tetni olvasóinkkal Rabbi Akiba Eger életét, működé-
 sének jelentőségét. Megjegyezzük még, hogy a po-
 seni hitközség nagyobb alapítványt is akar létesí-
 teni a századik évforduló alkalmából.

EMLEKEZZUNK RÉGIEKRŐL...

Ennek a páratlanul érdekes rabbi-dinasztiának
 legkedveltebbje a XVII. századba nyúlik vissza. Bécs
 városában ennek a századnak legelején élt és sze-



Rabbi AKIBA EGER

repet játszott egy Margolies-Jafa (Jagygyöngy) ne-
 vű család. Egyik tagja: Marcus Mordechai épén elő-
 járója volt a virázó hitközségnek, amikor L. Lipót
 hírhedt rendelete 1670-ben örökre kiűzte a zsidókat
 a császárvárosból. Öt év múlva már kezdenek visz-
 szazsállandózni és nevükben épen ama Marcus Mor-
 dechai a tárgyalásokat, aki később újra letelepszik
 ott „stadlan”-ja lesz a zsidóknak és 1683-ban
 Bécs városának török ostroma idején vértanúhalált
 hal, lengyel katonák kezéül. Két fia azonban érin-
 kesben maradt kormánykorokkal, mert alkalma-
 sítást kaptak a linzi állami postógyár vezetésében.
 Később Magyarországra kerülnek a Wolf Schelsinger
 néven — világi okiratokban ezen a néven szere-
 pelnek — Kismartonba telepednek le, majd Kösze-
 gen Aser Amsel — ez a héber neve — a királyi
 várnál bérlője lesz. Mint ilyenek a háborus időkben
 kiváló érdemeket szereztek, élelmiszereket ellátása-
 tórn. amiért 1716 január 22-én kelt rendeletben III.
 Károly közös privilégiumot ad a két testvérnek,
 amely nekik — mint első magyar zsidóknak — meg-
 adja a lakhatási engedélyt Magyarországon látható az
 eredeti pergamentokirat, amelyben Maria Terzia
 megerősíti Marcus Samuel Schelsingernek kivál-
 tságait.

1725-ban az öreg Izrael szintén Kismartonba
 költözik. 100 forintot és a szegények élelmezésére
 szolgáló évi 200 „biletét” fizet felvétele fejében.
 Vele kezdődik a Güns család élete. A család egykori
 nagy vagyonának már csak romjai tudja meg-
 menteni, fia azonban — Sámuel — a községnek
 többiben bírnia lett. 1756-ban nagyobb alapítványt
 létesít, amely nagyságánál és rendelkezésénél fogva
 ebben a korban jelentősnek mondható. Két fiát,
 és 5000 forintot hagyományozott a községre, hogy
 azok kamattaliból gyermekeket tanítsanak. Valósá-
 gos elemi iskola volt már az akkori időkben és a kis-
 sarmati elemi iskola még mindig mákéddig és még
 hozzá abban az alapítványi házban, amelyet erre

a célra adományoztak. A Güns család különben
 azóta is mindig tart alapítványokat és a Zsidó-
 utca végén a temető mellett festői házcsoport épített,
 amelyben het hamidro, mellette „hekdes” — sze-
 gények szállása, kórháza van...

A KIS AKIBA SZÜLETÉSE

Ebben a Tórá, avodát és gemillut chassidimot
 magába egyesítő milliónes született 1716 november
 8-án (5722 Chesvan ujholdján) a kis Akiba, épen
 nagyatyja alapítványi házában, melyben szűlei
 kedvezményes béért laktak. Apja, Mozes, szorga-
 lalmas ember, szerény, palesztinai pénzek kezelője.
 Anyja Gitel, híres nemzedék sarja, nemeslelkű asz-
 szony. Gitel apja zsidó irodalmi körökben ismert
 idősebb Eger Akiba poszonyi rabbi volt, aki unoká-
 jának születése előtt három évvel hunyt el 38
 éves korában és az ő nevet örökölte a híres tudós.
 Amikor egy éves korában először elvitték a templom-
 ba, akkor németországi szokás szerint pályából
 „napot” készítettek, amelyel a Tórá teler-
 esdik be. Ezen a szalagon tarka selyemhímzéssel
 a gyermek születési adatai, a szokásos köszönté-
 sek kíséretében van ráhelve. Ez a szalag még
 ma is látható a kismartoni múzeumban. A kisfiu,
 akit Akiba Eger-nek hívnak — bár ő magát
 élete végéig Akiba Günsnek írta — a lángész
 gyorsságával emelkedett a tudás létráján felfelé,
 amíg poseni főrabbi lett és ami ennél „sokkalta
 több: a Tórának elismert fejedelme. Egy ideig
 nagybátyjának, Rabbi Benjámín Wolf Eger-nek
 breslavi jesiváját látogatta, majd később Polnisch
 Lissá-ban vezette a jesivát, ahol egy előkelő len-
 gyél-zsidó család leányát vette feleségül. 1791-től
 1815-ig Markisch Friedland-ban volt rabbi. Házas-
 ságából 15 gyermek született és 1815-ban egyik leá-
 nyát Szofer Mozes, a hírneves „Chaszam Szofer”,
 a múlt század legnagyobb rabbitápitője vette fe-
 leségül.

MINT POSENI RABBI

1815-ben hívták meg a poseni rabbiszek elfog-
 lalására. Erre a pozícióra való meghívása nagy bar-
 cok megindította volt ebben a régi hitközségben.
 Ott is dultak a kulturharok, amikor is a „felvilá-
 gosodottak” tiltakoztak meghívása ellen, mert
 nekik „csak erkölcsi tanításokra van szükségük,
 amelyek csak erőteljes prédikációt igényelnek” és a
 helytartónál jelentést is tettek Rabbi Akiba Eger
 ellen, amelyben azt írják, hogy „a rabbi egy fanatikus,
 aki ellen elűtéssel vannak és érzésükben
 mélyen sérti őket”. Csak hosszas tárgyalások és
 súlyos harcok után lett végleges megválasztása. R.
 Akiba Eger fanatikusán vallásos volt, de a világi
 tudományok sem voltak ismeretlenek előtte. Bizo-
 nyítékait adta ennek akkor, amikor 1807-ben, amik-
 or I. Napóleon a városi nagyhatalmát létsíttette,
 a poseni és lissai hitközségek deputációját vezette és
 megértést tanúsított az emancipációs törekvésekkel
 szemben. Kérés az unjonozási adó megszüntetését,
 valamint egyéb adók megszüntetését.

KORÁNKOR LEGNAGYOBBI TUDÓSA

Rabbi Akiba Egerrel, halálának századik évfor-
 duloja alkalmából el kell mondjuk, hogy kortársai
 közül is erősen kimagaslott a legnagyobb volt. Tani-
 tásainak egészen egyéni módusa volt, amellyel
 rendkívül befolyást gyakorolt az akkori zsidó
 világra. Különösen azok centrumában. Lengyelor-
 szágból és Németországból. Anélkül, hogy hivatalosan
 tartományi főrabbi lett volna, mégis elismerték
 mint Posen tartományi zsidó vezérét. A kereszté-
 nyek „a zsidó pápája” címet adták neki. Korá-
 beli rabbitápitőkkel szoros kapcsolatokat tart-
 tott fenn egy a keleten, mint a nyugati zsidók
 között. Természetesen nyíltan kiállt a porondra,
 amikor a berlini s hamburgi zsidóság körében me-
 gkezdődött a reformmozgalom és nyíltan hangoz-

latta, semhogy a héber nyelvet és a tradíciókat
 száműzzék a zsidóság köréből, inkább ne is tart-
 nak istentiszteleteket. 1851-ben Posenben nagy ko-
 lerajárvány volt és akkor rendkívül okos és tole-
 ráns intézkedéseket tett, különösen az akkori nagy-
 ünnepekkel kapcsolatosan. Községének filantropi-
 kus intézményeit erőteljesen támogatta és szellemi
 vezére volt az akkori 70.000-ot számláló poseni híres-
 celeg zsidóságának. A zsidóság körében rendkívül
 sok monda forog közszójan páratlan tevékenységé-
 ről, mondásaitól és csodálatos gyógyító hatalmáról.

R. AKIBA EGER EMLEKE

A kismartoni Zsidó-utcaiban hat esztendővel
 ezelőtt új emléktáblát helyeztek el. Márványlappal
 jelölték meg a városka legnagyobb zsidó születési-
 nek születését. A házban egy Eger-szobát is be-
 rendeztek, mint muzeumot, amelyben személyi
 ereklyék kívül a kismartoni híres-nevezetes hit-
 község lelvétárát, valamint a „Hitközségektől” el-
 kért és felajánlott történelmi okmányok és emlé-
 kek nyertek méltó elhelyezést. Burgundian kislány
 tartomány, de zsidó szempontból emlékek súlyos
 értékű tárháza.

A néhány esztendővel ezelőtt elhunyt R. Solomo
 Szofer, beregszászi főrabbi, aki a család leszármazottja,
 „Jagroth Szofrim” cím alatt adta ki azt a levele-
 zést, amelyet az Eger és Szofer családok folytat-
 tak. Nagyon érdekes könyv ez és keresztmetszetét
 adja egy nagy férfiú egyéniségének. Ezekben lát-
 hatjuk azokat a leveleket, amelyeket az akkor meg-
 indult reformmozgalommal kapcsolatban váltottak a
 Chaszam Szoferrel, meg a Kesivá Szofer által meg-
 indított antireformációval kapcsolatban. De leg-
 érdekesebbek a poseni bítes szelid lelkületű eleük
 veitő írók.

Póldák erre: 1810-ben saját szülővárosa meg-
 hívja a 48 éves rabbit lelki vezérének évi 5000 fo-
 rint fizetéssel, de ő mégis Markisch-Friedland rabbi-
 ságát vállalja heti 12 tallérral, de nem tud belőle
 megélni. Posen, majd Vilna és Nikolsburg verszo-
 nevnek érte, érdekes lelkületű volt ennek a férfiu-
 nak, hiszen azt írta egyik tanítványához: „Mikor
 Lissában, a bítesekkel tett városban laktam és
 egyes községek rabbiinak kiírták, kinevelettem
 őket, mert amióta nagyok gyűlöletet a rabhiságot
 és mint a nyíl, úgy felleltem attól, hogy mások
 jót emelkedjen”. Csak amikor apósa vagyona tíz
 mártaléka lett, akkor vállalt rabbiállást, hogy ne
 legyen terhére apósnak. De akkor is ezt írta:
 „mert a halálom is keserűbb a rabbi állásom.
 Ime a város, mely nememnél pisélet, szegecsnek,
 gazdagnak lelke rajtam áll és én viseltem a fele-
 lősséget a büntört, Istent nem! Mit háznál az em-
 bernek, ha felette áll kieséjének, nagynak, perhelt
 őket szája szavával, de hogy van-e hatása, ki
 mondja meg? Azért mondom gyakran magam-
 ban: bár lehetnék egyike a község tanjainak, vagy
 akár a nép szegényei! Ki mondja azt, hogy kötele-
 sek vagyunk jobb ruhában járni, finomabb ételeket
 emni? — hiszen sokan járnak az utcán, akiknek
 bétéző faljuk sincs és rongyosak. En sem vagyok
 jobb nálukul”... stb. Folyton azt írja, hogy unja
 a rabbitendőköt, ahelyett, hogy folyton Istent
 szolgálja.

1814-ben írja vejeének a Chaszam Szofernek,
 hogy közel áll ahhoz, hogy a poseni rabbiállást el-
 foglalja. „Pedig bensőm azt sugja, nem vagyok
 méltó rákát fejevé lenni, még kevésbé országos-
 kival! De mit tegyek, ha asszony és gyermekek, bi-
 rátiók és mesterek sürgetik, hogy kötelességem a Tó-
 ra díszét visszahelyezni régi székhelyére”. Kéri ve-
 jét, hogy inádkozzon érte, nehogy szegyenkezzék
 miatta és bühbőljön a tulajdon.

Érdekes, hogy a világszerte elterjedt nagy esz-
 lád már a múlt század közepén megszervezkedett és
 volt idő, amikor Berlinben „Familientag”-ra gyűltek
 össze. Vannak közöttük olyanok, akik nagy karriert
 futottak be és művészi, pénzügyi, tudomány és iro-
 dalom kapacitásai lettek.

Rabbi Akiba Eger pontosan most száz esztendő-
 vel ezelőtt halt meg. Neve, működése, családja
 örök időkre biztosítják emlékeknek fennmaradását.
 Akár rendeznek ünnepeket és létesítenek Posenben
 alapítványokat, akár nem, Rabbi Akiba Eger
 neve több mint emlék, zsidó körökben egyidőben
 „zselé” is lett. A hínek a tudásnak, szegénységnek,
 a nagyságnak fennem lobogó zászlaja. Az utókor
 meg kell hájtsa az emlékezés lobogóját a nagy
 férfiú emléke előtt.

Szimchat-Tóra Jeruzsálemben — száz év múlva

Jeruzsálemből jelenti 5798 évből, az előre kihirdött tudósítónk: Nagy ünnepek voltak az egész Zsidó Államban, a Harmadik Honalapítás századik évfordulója alkalmából. Az ország nagy városában hatalmas demonstrációk voltak. A jeruzsálemi nagy gyakorló tere a zsidó hadsereg győztes felvonulást rendezett, amelyen harmincezer katona jelent meg IV. Chaim, a bizánci király előtt. (Az ország lakosai nem tudtak megegyezni, ezért az agudistáknak híralyuk van, a cionistáknak köztársá-



Szimchat-Tóra Grünbaum Ernő rajza

ság, az államforma „vegyes” köztársasági királyság és az államfő királyi koronával fejeződik, de „Herr Präses”-nek szólítják.) A nyolcmillió ország minden részéből érkeztek csapatok. Öt ezer repülőgép keringett a levegőben. Az ünnepeken részt vettek a szomszéd királyságok kiküldöttjei, akikkel már évtizedek óta békességben él a zsidó ország lakossága, bár 1970-ben rendkívül véres háború dúlt az arabok és zsidóság között, amelyben nem volt győző és legyőzött és végül a méltányosság győzött. A haditechnika fejlettsége lehetetlenné teszi azt, hogy bárki is győzzön, ezért a Népszövetség valóban a békére örködik. Már nem Svájcban van a Népszövetség, hanem háromvenkét a világ más és más pontján ülésezik, így nemrégiben Jeruzsálemben találkoztak a világ népei, hatalmas ünnepek között.

A zsidó állam lakossága éppen Szimchat Tórát ünnepli. Az országban általános nyugalom, mindenki megtartja az ünnepet, már régen túl vannak a vallási vitákon. A sok vallásellenes mozgalom megszűnt és rájött, hogy a zsidók állama csak úgy tud létezni, ha vallási alapon áll s a több ezer éves tradícióktól nem tér el.

Tul azonban a zsidó állam boldog létezésén, egy ilyen ünnepen — szatirikusan — a következő történet:

RADIÓKÖRRENDELET

Jeruzsálemből az összes államok zsidó nagyköveteihez, hogy segítsék elő a galusták gyűléseit. (Galusták azok, akik a világ különböző részeiben lakó zsidók szervezését segítik elő. Különösen Palesztinában támogatja a lakosság ezt a mozgalmat). A nagykövek mindenütt megjelennek a gyűléseken és a zsidó kormány támogatásáról biztosítják a zsidóságot.

Valamennyi államban nagy tiszteletnek örvend a zsidó nagykövet, különösen Berlin-

ben szeretik. A német birodalomban összesen 133 zsidó lakik. Különben a német birodalom a két támadó háborúban szenvedett vereség eredményeképpen nagyon csendes és csak a munkának él. A zsidókat hívják vissza az országba, de nem akarnak menni. Külön privilégiumokat akarnak juttatni nekik, de a Németországból elkerült zsidók és utódaik nagyszerűen helyezkedtek az új zsidó állam keretein belül s már nem is beszélik a német nyelvet.

Lengyelországban a lakosság rendkívül békésen él a zsidókkal, ugyszintén Romániában is. Különösen azóta, amikor egyik ázsiai állam antiszemita kitérőit úgy torolta meg a Zsidó Állam, hogy nagy Hottademonstrációt rendezett, amelyen felvonult 350 zsidó tengeralfutó és huszezer repülőgép a bardságtalan állam fővárosa felett. A zsidó hadsereg komoly erőt jelent, ami tekintélyt ad az államnak, amely éppen most akarja ünnepelni fennállásának száz éves jubileumát.

Csak Magyarországon van furcsa helyzete a zsidó nagyköveteinek. Ott a zsidóság tiltakozott az ellen, hogy zsidó nagykövet legyen, mert ők magyaroknak vallják magukat és épen a napokban fejezték ki elismerésüket kormányuknak, amiért bevezette a numerus nullust az elemi iskolákban is. A magyarországi zsidó klubusok legutóbb egy fillér heti béremelésben részesültek, amiért külön hódoló felvonulást rendeztek a Horváth Mihály-uton a kormányuknak. Örömmel állapítják meg a budapesti zsidó lapok, hogy a kormány celtudatos politikájának köszönhető az, hogy a zsidóság foglalkozás szerint úgy rétegződik, hogy 90% klubus zsellér, egytizedezredük hereskedő, egy századezredük bankigazgató és analfabéták száma 75%.

VALLASI TEREN NAGYON ERDEKES JELENESEK ESZLEHETŐK

A hihetőségek állandó nagy szubvenciót kapnak a zsidó államtól és különösen azok kapnak horribilis támogatást Jeruzsálemből, amelyek soha egy fillérrel sem járultak hozzá a zsidó állam építéséhez. Ahik vágatnak, azok külön ajándékot kapnak a hihetőségektől. Egy libánál Romániában 50 lei, csirkénél 25 lei a prémium, amit a vágatók kapnak. Természetesen van egy párt, amelyik ebben tendenciát lát és azértse vágat, mert előlegeket az 50 lejjel és azt követelik, hogy legalább 100 leit helleme adjanak a vágatóknak, minden liba után.

A centenárium alkalmából különben a zsidó lapok is nagy ünnepi számot adtak ki. Az „Aménu”, amely 110-ik évfordulóját írja és régen héberül jelenik meg Tel Avivban, nagy gyászünnepeket rendezett egykori

szekerestől tiszteletére. A Wasserstrom szoborlapra eddig 50.000 font gyűlt össze és a teleplezésre megígérte elővetelét az indiai császár, az egyiptomi király és a dalai láma. Ünnepi beszédet maga a teleplezett fogja tartani egy gramofonlemezről, amelyet annak idején, még életében vettek föl.

Az „Aménu” irodalmi társaság kiadta a volt szerkesztőnek összes műveit 500 kötetben, a rádióban ismertették jelentőségüket és egy telepet is elneveztek a volt főszerkesztőről: Wasserstrom-telepnek. Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata, meg a Leitner Zoltán olaszországi utja, külön tárgyat képeznek az iskolákban.

Helyszüke és a szüke ünnepe miatt több hely nem áll rendelkezésünkre a továbbiak ismertetésére. (Részlet egy megjelenendő fantazmagóriából.)

Dan Szever elsősültségi „komplexuma”

Néhány nappal ezelőtt történt a nagyszerű kinyilatkoztatás. Dan Szever, aki egykor demokrata politikus volt, most azonban a szélsőjobb vizein evez, a „Curentul” akéjában igen eredeti tervet pendített meg. Röviden annyi az egész, hogy Romániában csak az elsősültek kaphassanak állampolgárságot. Csak az elsősültek. Milyen érdekes. Nálunk zsidóknál bizonyos szempontból valóban elsősültséget kaptak. Kezdeődött Jékobnál, aki megvette Ezsautól — egy tál lencsért — elsősültséget. Nem tudjuk, hogy Dan Sever nem-e gondol arra, hogy ennek a tál lencsének bizonyos valóra volna, amelyet azután ő szabta meg, mint a Vaida-párt első pénzügyi korifeusa. Vagy talán úgy tervezi, hogy mindenképp állampolgárságot ad minden zsidó elsősültséget s akkor kiad egy kompenzációs iparendélyt arra, hogy Egyiptomból idehozzák a fizedik csapást, amely elpusztította az elsősülteket.

Ez valami egészen új gondolat. Naáyszerű és eredeti. Minden elsősültséget állampolgárság. Es mi lesz a másod, vagy a harmadszültséget? Es mi lesz, ha a Dan Sever előindulása bizonyos akadályokba ütközik? Nem tudjuk előre, de az az érzésünk, hogy ebből a tervből nem lesz valóság. Hogy mivel indokoljuk ezt az érzésünket? Talán azzal, hogy magunk is „elsősültségek” vagyunk és így nyugodtan alhatunk. Elvégre a mi sorunk biztosítottak látszik, s hogy mi történnik a másod és többi szültségekkel? Nem érdekel hennünket. Lefeliebb ha mecszorunk, eladjuk majd egy tál lencsért vagy hasorló neves valutáért. Ha csak akkorra nem lesz Dan Sever ura a Banca Nationala kormányzója és megtölti a lencsének, mint velutának felhasználását. Lelőka ebben az intézkedésben éppen annyi volna, mint amennyi ebben az egész tervben van.

Kérjen mindenütt!

elsősorban palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült tiszta és ízletes **SHEMEN** ételolaj. Népszerű **SHEMEN-MENORA** szappant, amely gyermekel és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan. **ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL** mosdószappant - **SHEMEN**. **SHEMEN-JOFOT** szappant. Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst **OHAVA** borotvapengéket.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARONA**-szirupokat, Rammat-Ganban gyártott **PALALU** alumínium edényeket. Illó és éterikus olajokat, valamint **FRUTAROT**-féle eszenciákat — Haifa. **LUCIO** acelvattát — Petach-Tikva. **FRUTAROT**-féle 100% Vanillinát — Haifa. **ONYA** karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Romániai főképviselet: **„NIRMO” Bucuresti, B-dul Domnului 3.** Temesváron: **Kaldorj Marcel**, Str. Paris 5. Clujon: **Körösy Tibor**, Str. Nic. Iorga 19. Braşovban: **Deutch Zsigmond**, Str. Sft. Ioan 2. Oradeán: **London Armin**, Str. Millerand 9. Satu-Maren: **Fekete József**, Str. Berthelot 52.

Mol vásároljunk az ujesztendőben

Uj butorüzlet **Oradean, Str. Cosbuc. Paiace Hotel mellett**
Butorvétel előtt tekintse meg az **„Aria” cég** (Sir. Cosbuc) butorkiállítását
Olcsó árak, modern formák, elsőrendű kivitel.

VULCAN
Oradea, Buiv. Reg. Ferd. 1.
legolcsóbban árusít a k t a t á s k á t i s k o l a t á s k á t

Tudja-e **I. V. O.?** mit jelent ruhafestésben, vegytisztításban a legtokéletelesebbet
ORADEA, Str. Ciorogariu 1.
Str. Ciorogariu 34. Telefon 8-53.
Piata Unirii 2. (Cizilér mellett) Telefon 553.

FUCHS MANCI Párisi fűzőmodellek fűzőszalonban, Rimanóczy-u. 12.

NEM MARAD SEMMI TITOKBAN. Régi közmondás, de már régen nem titok, hogy legszebb, legjobb és legnagyobb választékban szövötteket legolcsóbb árban Deutsch Posztóruházában árusítanak.

PÁRISI TANULMANYUTAMRÓL legmodernebb vonalú fűző- és melltartó modellekkel hazaérkeztem. Fuchs Manci fűzőszalon, Oradeán, str. Rimanóczy 12.

Kabát-, kosztüm- és ruhászövöttek újjdonságok Vászón és damasztárak — Iskolai egyenruha szövetek nagy választékban **KERTÉSZ** Divalóruház, Piata Regina Maria I.

Reichard ISKOLA CIPŐ
Reichard TORNA CIPŐ
Garantált minőség

Most jubilál egy ambiciózus asszony, aki 25 évvel ezelőtt uttoró volt. Higeinkus halcsont nélküli egészségi haskötővel, mely fűzőt is pótol, feleslegessé tette a nehéz, merev, halcsontos fűzőket, amik lárossan hatottak a belsejre. Azóta örösi tapasztalata, gyakorlatata van. Anatómiai ismerettel bír. A divat haladásával lépést tart és így egészségi és toalettfűző, melltartó szinte felülmúlhatatlanok. Keresse fel: **Kováts Sándorné** fűzőspecialistát. (Náigesz-telep) Arat is olcsók

Őszi nagylakarítás
vásároljunk: festéket, padlólakot, ruha- és hajkefét, fálporot, parkettkefét, parkettpasztát, bőr lábtörölőt, nád- és tolpórolót, ecseteket, lakkokat, bogárritkót stb. legolcsóbb áron
Stern S. Endre
cégnél Oradea, Str. Nic. Iorga 10 Telefon 378 (Weinstein fűzőszalon szomszéd). **Címre nagyon kérem ügyelni!**

Minőségben árakban izlésben **szöve** különbözőségeink vezetnek! Dus választék! Szolid kiszolgálás! **Havas és Grünfeld** posztóruház Oradea, Piata Regina Maria I. (Kisfaldo)



Hétfől hétre

Paris — A párisi Ort-kongresszuson 42 tagból álló központi bizottságot állítottak össze. Elnök lett Leo Brauman, az executive tagjai: dr. Lvovits és dr. Singalowsky. A kongresszus az 1938-ik évre egy 82.000 dolláros bűdzset állított össze. Az Ort, kibővíti tevékenységét a mezőgazdasági kolonizáció területén s a szegény zsidóság részére existenciát teremt. Ipari munkások kitételeit elősegíti. A francia kormány üdvözlötte Jean Zay közoktatási miniszter tölmösöit. Kifejtette, hogy megnyitja szimpátiát a francia kormánynak az Ort-működésére.

London — Nemrégiben az angol királyi pár Dél-afrikában és Irországban látogatásokat tett a városokban s mindenfelé a legszűkebb körökben. A zsidó hitközségek delegációival jelentek meg a királyi pár előtt és idvözöl iratokat nyújtottak át. Válaszában azt mondotta a király: „Mindenkor gondoskodni fogok arról, hogy amennyire hatalomban áll, népem minden rétege meg legyen elégedve és a vallás-zabadság biztosítva legyen, ami legfőbb értékünk.” — A napokban kiállítás nyílt meg amelyen látottak azok az idvözöl iratok és feljegyzések, amelyeket a koronázás alkalmából küldtek az új királyi párnak. Palesztinából a következő idvözölések vannak kiállítva: a jeruzsálemi jaffai, petah-tikvai polgármesterektől, a jeruzsálemi kamarától, Nathania város tanácsa, az Agudat Harabanim Jeruzsálemből, a hírhedt Jakob iskolák, Gibraltárról is kiállították a hitközség idvözöl iratát. — A napokban ülést tartott a „World Fellowship of Faiths”. Előnkölt az ülésen Blvys Davies képviselő. Az amerikai zsidóság nevében felszólalt Rabbi Isserman és Lily Montagu.

Budapest — A magyar főváros horogkeresztiesi sértő tartalmú iratát küldték dr. Hevesi Simon vezető főrabbinak és dr. Klár Zoltánnak, a „Társadalmunk” szerkesztőjének. — Az iratban rendkívül sértő kifejezéseket használtak, a zsidó vallást gyalázzák benne. Klár feljelentette a horogkeresztieseket és felkérte Stern Samu udvari tanácsost, hitközségi elnököt, hogy rendkívüli közgyűlést hívjon össze, hogy megbeszélje a hivatalosan a magyar kasszakeresztiesek támogatásáról a főrabbi által kapcsolatot. Balog István, a kasszások vezetői felszólították, hogy kerjen a főrabbitól bocsanatot.

Tanger — A spanyol-marekói zsidók helyzete folyton rosszabbodik. A zsidók nem tarthatnak iszenteltesíteteket. Még a halotti meneket is megrohamozza az antiszemiták és kivál boldog, megannyira, hogy ének idején kell a halottikat eltemetni. Spanyol és mohamedán csoportok külön falangista szervezeteket létesítettek, antiszid agitációval. A Franco rezsim állandóan pénzeket sardon a zsidó közlekedéstől, ugyannyira, hogy a zsidók anyagi helyzete folyton rosszabbodik. A spanyol Marekóban élő nagy számú nem lakosság, teljesen támogatja a zsidóellenes megnyilatkozásokat. Az ott élő olaszok nem annyira ellenesévek, de nyugodtan tűrik a zsidók kínzásait.

Melbourne — Az ausztráliai állampolgárság elnöke: Joseph A. Lyons, idvözölte az ott élő világrész zsidóságát ruhasona alkalmából, amelyben többek között azt mondja, hogy bár nem nagy számú az ausztráliai zsidóság, de polgári érveivel és munkásságával példaképe lehet a többi ott élő embereknek.

Chorlin — (Mandsuko) A japán rendőrség az orosz fehérgárdistákkal együtt házkutatást tartott, kiközösít zsidó családoknál Charlbinban, különösen azoknál, akik a tengereparton tartózkodnak nyaralás céljából. Mózes Aron Kistlev rabbinak lakását szintén átutatták. A hírek szerint a házkutatás kezdeményezője Rodzavieski, aki az orosz fehérgárdisták mandátói vezetője.

Budapest — A legutóbbi egyetemi beiratkozásoknál a numerus-klausus jobban érvényesült, mint valaha. A budapesti orvosi fakultásn összesen négy zsidót vettek fel. Kimaradtak a legismertebb zsidó maturnások is, így többek között a diákversenyen első díjat nyert zsidó Ifjak is. Hódviselek gyermekeit sem kapták kiváltságot és tragikus jelenetek játszódtak le az egyetemek környékén, amikor az elutasításokról tudomást szerzett a diáksereg. — A magyar főváros közművei, így a világítási, közlekedési művek, valamint a közlekedési územek tisztviselői karában rendkívül éles nyilatkozatok terjedtek, amelyek a zsidó polgármester felhatalmazta az üzemi-üzemeltetéseket, hogy az „ismeretlen” tettesek ellen a rendőrségnél tegyenek feljelentést.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA

Lapunk legközelebbi száma október 1-én, a rendes időben jelenik meg.

— A ZSIDÓ NEMZETI ALAP A VALLÁSOS ZSIDÓSÁGTÓL BEFOLYÓ PÉNZEKBŐL VALLÁSOS KOLONIAKAT LÉTESÍT. A KKL és Mizra-chi direktóriumok között megállapodás jött létre, hogy a Mizra-chi szervezetek által gyűjtött pénzek külön lesznek nyilvántartva és ezekből a pénzekből kimondatlan vallásos kolóniakat fognak létesíteni. A megállapodás ezideig megfelelő eredményekkel járt, mert azóta emelkedett a bevétele a Nemzeti Alapnak, a vallásos zsidóság széles rétegei köréből. Ujabbban ezt a megállapodást kiterjesztették a Szentföldre, Csehszlovákiára és Belgiumra is. A KKL főirodája a munka intenzívebb kimélyítése érdekében és a megnagyobbított adminisztráció vezetésére külön osztályt létesített, amelynek célja a vallásos zsidóságnak a geluat haarez érdekében felhozandó összeg kezelése. A Nemzeti Alap eme osztályának vezetésére M. D. Gross rabbit, a Mizra-chinak egyik kipróbált régi vezetőjét állította be. M. D. Gross egyébként a tel-avivi hitközségnek is igen népszerű vezetője. Rav Gross nem csupán adminisztratív vezető lesz a főirodában, hanem a különböző galuti országokat is felkeresi majd, többek között Lengyelországot, Romániát, Litvániát és Belgiumot, valamint Csehszlovákiát. Mindazokat az országokat, amelyekre vonatkozik a KKL direktóriuma és a Mizra-chi megállapodások. Meg vagyunk győződve arról, hogy Rav M. D. Gross egyénisége felfokozott eredményeket fog hozni a földvásárló alapokra, a vallásos zsidóság intenzívebb bekapcsolódása révén.

— **Előgyűlés.** Neumann Piri Debrecen és Klein Fülöp Salmar, jegyzesek. (M. k. é. h.)

— **AZ AGUDASZ JISZROEL UJ VEZETŐ-SÉGE.** (Marienbad.) A Kenesio Gedaulo befejezése előtt megválasztották a Waad Hapool keretén belül az új executívát, amely a következőkből áll: Jakob Rosenheim elnök, alelnökök: dr. Pinkasz Kohn Ausbach és Jiechok Lewin varsoi rabbi. Ezenkívül dr. Iszak Breuer, Harry Goldman, dr. Erhman Salamon, Heinrich Eiseeman London, Schur rabbi Vilnából, St. Laski Sampolnából, Blau Mose Jeruzsálemből, A Moaze Chachmó Hatora (rabbi-tanács) szervezésével Horovitz Tóbiás rabbit bízták meg.

— **HATALMAS MÉRÉTU LESZ AZ ORADEAI KERESKEDELMi CSARNOK ALTAL RENDEZETT ORSZÁGOS MINTAVÁSÁR,** amely október 7-18. között fog lezajlani. Sokszorososan felülmúlja az eddigi hasonló vásárokat sikerét ez az idei, melyen több mint száz kiállító vesz részt. Az ország összes drogériái és parfümüzemei egyöntetűen vesznek részt a vásáron és egyidejűleg október 10-12 között országos kongresszust tartanak Oradeán. Ugyancsak országjáró gyűlést tartanak október 17-én az ardeai és bánáti kereskedő szervezetek, amely nagy érdeklődésre tarthat számot. 50 százalékos vasuti kedvezmény az összes vasutvonalakon.

— **Idősebb melamed, vagy bocher, aki 6 gyermek tanítására megfelelő képzettséggel rendelkezik, adja be ajánlatát fizetési igény megjelölésével, a következő címre: Rosenfeld, Bihar, jud. Bihar.**

Orih. kóser vendéglő és bodega
Izleles házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER U. 115/10A. SR. P. 2

ÉRTESÍTÉS.
A clujii „Chasam Szófer” jesiva kuratóriuma ezennel tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a Glasner Akiba főrabbi ur. vezetés alatt álló internátussal és menzával egybekötött jesivájában való felvételt iránti kérések alatt jelzett címre benyújtandók. A kérvényekhez mellékelni kell az életkort, előmenetelt és egészségi állapotot igazoló okmányok másolatát.

JESIVATI CHASAM SZÓFER
CLUJ, GEN. BERTHELOT 11.



EGY AGUDISTA ELLENZÓ MONDÁSA
A munkácsi rebbe, aki nemrégiben lungt el, tudvalegőleg nem szerette az agudistákat sem, épen úgy, ahogy nem szerette a cionistákat sem. Egy-iben azt mondotta egy agudista hírnöknek:
— Pappenheim, Rosenheim und Trokenheim... heim, héim la jedó drochoj... (héim o'hem... nem járnak a helyes uton...)

NEM A HELYES UT...
— Uram — szólnak valakinek a zsidó utcában — On nem jár a helyes uton...
— Miért nem, hiszen ez a helyes ut...
— No, nem egészen, mert egy idegen asszonnyal sétál...
— MIERT KELL A SÓSTYNGER IS? ...
Egy bizottság fogja kérni, hogy a Sós- vagy Holttyngert is adják az új országának.
Enek pedig aka az, hogy a tengernél fel kell mutatni a pást (kanyér is, meg utolról) és kell hozzá a „melech” (só) is, mert Pász bennelech lajchél...
— **A COLOSSEUM**
— Hol tölötté a szabadságát asszonyom?
— Romában voltam.
— Rómában? Akker bizonyára volt a Colosseumban is.
— Természetesen. Ahogy egy ismeretlen városba jövök, megnezem a mozikat...
— **A PRIMADONNA FERJE**
Egy iddős társulat primadonnájának férje elrohant a kritikushoz és azt mondja:
— On volt az, aki feleségemről azt írta, hogy tehetségtelen, öreg, csunya és bin ráncos?
— Igen, én írtam...
— Hátéj, én mondhatnám neki el mirdozt — mondotta a férj keserű rezignációval.

POMPADOUR ÉS A HID
XIV. Lajos király híres barátnője Pompadour asszony rendkívül sokba került az akkori Franciaországának. Az adónak csaknem feleét rejtőtte a király, mert rendkívül szerette a pompát és a dísziséget.
Egyzer egy új hidat avattak, amelyen elsőnek Madame Pompadour ment át, aki ezzel jelesülte azt, az ünnepség után a pénzügyminiszter aratálát a hidpéllő mérnöknek és a kőművelőknek mondta.
— Mernék ur, az Ön hidja elsőrangú. Kibírta egyszerre Franciaország legnagyobb terheit...
— **AZONOS FORRÁS...**
Hersch mindenáron hajószízi szeretett volna lenni és felébredt jelentkezett egy nagy hajón. A hajó kapitánya megszigantja kedje:
— Mit csinál, ha a hajó nagy oltarba kerül?
— Leeresztem a vasmascskát.
— És mit csinál, ha a hajó még emel is nagyobb oltarba kerül?
— Leeresztek még egy vasmascskát.
— És mit csinál, ha a hajó még emel is nagyobb oltarba kerül?
— Leeresztek még egy vasmascskát.
— De ember, — mondja a kapitány — honnan a fenékből lesz maga ennyi vasmascskát?
— Onnan, kapitány ur. — mondja Hersch — ahonnan ön a oltart veszi.

MINDENNEK A ZSIDOK AZ OKAI
A világháboru után nagy viták indultak meg, hogy vajjon Németország miért vesztette el a háborút? Sok mindenféle vélemény hangzott el, de leginkább a boldogos Reb Simche taláta fején a szegyet.
— Németország — mondta — a zsidó tábornokok miatt vesztette el a háborút.
— Kéket beszél, — mondták neki, — hiszen Németországban nem is voltak zsidó tábornokok.
Mire Simche:
— De az ellenségem voltak...
BAJ IS SZERENCSELÉNSEG
Egy diktorátus országban történt, hogy két vezetőnek vitakozni kezdett, hogy mi a különbség a „baj” és a „szerencselénseg” szavak közjt? Nem tudták meggyezni, mire az egyik azt indítványozta, hogy hallgassanak meg egy zsidót.
Azonnal előhozatták a gyűjölőtáborból egy zsidót, akinek előhozatták a kérdést, hogy mi a különbség a baj és a szerencselénseg között?
— Megmondhatom nyugodtan? — kérdezte a zsidó.
— Egész nyugodtan.
— Hát kérem. Hogy én gyűjölőtáborban vagyok, az baj. Ha magukat halálra gázolja egy vilamos, az szerencselénseg, de nem baj.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felölő szerkesztő: Leitner Zoltán

Van-e jogunk örvendeni?

Szimchát Tóra ünnepén az oradeai Mizra-chi nagy ünnepélyt rendezett, amelynek vezérszónoka: Wasserstrom Sándor, lapunk főszerkesztője volt. Az ő beszédéből való e részlet:

Van-e jogunk örvendeni? Van-e jogunk ujjongani, ha csak egy napra is, ha a Tóra örömiünnepén is, most, amikor a világ zsidó haligánizmus zöme kegyetlenül szenved a barbár huligánizmus durva cizmájának sarka alatt. Van-e okunk arra, hogy felede a hétköznapok minden keservét, összejojjunk és emlékezzünk?

Ha tekintelbe vesszük, hogy mi, zsidók, örömiünnepünk mámorát soha nem borból merítjük, ha tekintelbe vesszük, hogy vigadésunk amolyan komoly és tartalmas sirvaigadás, még a nyugodt és boldog napokban is: akkor nyugodtan állhatunk a Tóra örömiünnepének „vadjában” is, önmagunk itélőszéke elé. A mi legnagyobb szörakozásunk a multba való visszatérés. Ez a mi sokezer éves oborunk, amelynek végzős, tragikus teneséges utalótól erőt merítünk, a jelen és jövő minden megörbáltatásával szemben.

Van-e okunk örvendeni? Ha a mai divatos jelszó kell, akkor mondhatjuk, hogy „ja” szegerek vagyunk. Igen, igen, igen, van okunk arra, hogy derüljön nézzük a holnapot. Nem azért, mintha könnyebbé volna számunkra az élet és a megpróbáltatások korszaka végre lezárul volna. Oh, attól még nagyon messzire vagyunk. De ha visszatekintünk régmúlt időkre, de ha alig eltelt évizdekre, akkor bátran állíthatjuk, hogy van okunk a megelégedésre.

Négy jubileumra is emlékezhünk e napon. Az első, hogy most 3650 esztendeje annak, hogy kiszabadultunk Egyiptom rabságából. S ne gondoljuk egy pillanatra sem, hogy csupán a testi elnyomás és rabszolgaság volt az, ami a felsőbb hatalom előtt igazolta volna onnan való elmenekülésünk sürgősségét. Nem a testi elnyomás volt, ami végezes lett volna a zsidóságra.

Hiszen, ha így lett volna, akkor nem 210 évig, hanem az előre tervezett 400 esztendőt kellett volna töltünk a rabszolgaságban. De kellett jönni a Mátán Tóra által a lelki felszabadulásnak. Csaknem négy évezrede annak, hogy ez az első lelki felszabadulás bekövetkezett; mert a zsidóságnak, az akkorinak épen úgy, mint a most élőknek, mindenkor sürgősebb és fontosabb volt a lelki szabadság, mint a testi. De ez érthető is, ha visszatekintünk a multba, mert érezzük, látjuk és tudjuk, hogy kibírjuk azt az irtoztos nyomást, amelyet elnyomás formájában érzünk történelmünk egész folyamán. Az első egyiptomi asszimiláció ellen lázadt fel a zsidó életészton és ez világitó Faraohként tette elviselhetővé a hosszú kétezer éves galuti éjszakát is. „Az „isten alkalmány” kodifikálása történt meg a Szinaj alatt és ez adja meg annak lehetségét, hogy ne keseregjünk, hanem örvendjünk a Tóra ünnepén, melynek forduló-

Ujabb pogromok Lengyelországban

Varsó. — A legutóbbi ünnepek véres nyugtalanság napjai voltak a lengyelországi zsidóságnak. Bieltzben és Bialában különösen tombolt a zsidóellenes harc. Bieltzben egy vendéglőben lelőttek egy Leon Vancet nevű keresztény munkást mulatozás közben és a gyilkossággal egy zsidót gyanúsítottak. Ezért rombolni kezdtek, összehúrták a vendéglő berendezését, majd utána, amikor a huligánok azt híresztelték, hogy egy keresztényt megöltek a zsidók, a város több pontján betörték a kirokatok és ablakokat, üzleteket raboltak ki és súlyosan bántalmazták számos zsidó családot. A po-

grom akkor hágott tetőpontra, amikor a munkás temetése megvölt. A tömeg ujra tört-zuzott és a rendőrség nem lépett közbe. Csak este érkeztek erősítő csapatok Krakóból és Katlowitzból, s ezek állították helyre a rendet. Sok embert letartóztattak, közöttük zsidókat is. Néhány napra rá egy Gorny Anton nevű kereskedőt szélhűtés ért egy sétatéri padon. Ezt is úgy állították be, mintha a zsidók támadták volna meg a kereskedőt, ujra fellángoltak az antiszemita heccok, majd később egy gyűlés után, melyt a hatóság engedélyezett, tízezer ember tüntetett a zsidók ellen.

1938-ban hoz döntést a Népszövetség Palesztina ügyében

Gené. — Szeptember 16-án lezárult Genfben a Népszövetség ülésén a tanács döntése Palesztinára vonatkozólag. Antonescu külügyminiszter elnökletével tartott ülés meglepő határozatot hozott. Elhalasztotta a döntést bizonytalan időre. A határozat azt is kihangsúlyozza, hogy addig a mandátum teljes mértékben érvényben marad és a zsidó bevándorlás tekintetében is Angliának tartani kell ígérését. Közben az

kezünk kell: a XX. cionista világhongresszus, amelynek történelmi háttérét egyetlen kérdés adja meg. Az a kérdés, amelyet évezredek után most először intéztek ujra hoznánk: akartok-e zsidók ujra önálló állami életet folytatni? Igen, vagy nem? S e pillanatban nem az a kérdés, hogy hány ezer négyzetkilométer ez a terület, s hányan férünk el rajta. Hanem maga a kérdés az, ami végtelen perspektívákat rejteget és történelmiöz teszi a ma élő zsidó nemzedékünk számára ezt a korszakot.

3650 esztendő. 40 esztendő. Vagy 35, vagy 20. Nagyrészt emberalkotta dátumok és megállólhelyek. De egyet valamennyi kétség-telenül bizonyít. Hogy „felsőbb hatalom” kezében vagyunk, amelynek fátumszerű rendelkezési elől nem tudunk sem elbujni, sem szembeszállani. Ez a kar az, amely bennünket egyszerre felemel és lesújt. Ez a Kar az, amely nem tűri, hogy be, vagy feloladjunk, hanem hirdessük szakadatlanul azt az erkölcsi igazságot, amelyen all vagy bukik ez az egész mai emberi civilizáció.

Szabad-e örvendeznünk? Szabad-e ünnepeznünk? Egy nép, amelyben közel négyezer éve ennyi energia gyülemlt fel, amely minden kapott seb dacára él, dolgozik és élni akar, annak joga van a Tóra ünnepein vigadni és örvendeni, mert a mi vigadásunk amugy is sirva-vigadás, a mi örömiünsszatekintés a végzős multba, ahol annyi mártírunk szenvedett (és szenved ma is) és ha kell, ujlott erővel és bátor célkitűzésekkel haladunk a zsidó öröklet további évezredre felé, minden feneketlen gyűlölet és ellenségeskedés közepette...